

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ANIVERSAREA ZILEI DE NAȘTERE A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

INSUFLETITORUL MESAJ

Am pășit în noul an sub impresia puternică a Mesajului secretarului general al partidului, președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este acel mesaj al încrederii și devotamentului, al abnegației patriotice, revoluționare, în expresia căruia ne regăsim pe durata unui an, cu un bilanț care ne oferă și satisfacția multor împliniri și conștiința unor eforturi care trebuie să se ridice la un nivel calitativ nou, conform marilor obiective și programe adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Se inscriu, în primul bilanș al acestei etape, realizări care continuă să consolideze cuceririle economice ale unei întregi epoci. Moment de referință permanent este Congresul al IX-lea al partidului, pentru că de atunci țara și poporul s-au înscris pe traiectoria adevăratei redeșteptări și înfloriri naționale. Treptele urcate sînt mari și ele au adăugat și adăveresc neîncrederea, profundă patriotică, revoluționară, a celui ce ne conduce destinele, viziunea sa largă, înnoitoare, în care am găsit căile cele mai exacte mersului nostru înainte, în condiții intr-un timp istoric scurt durate care ar fi preocupat altfel generații la rând, și realizind o operă economică și socială care dă adevărată dimensiune adevăratei creație a poporului.

Anul pe care l-am încheiat a deschis scoria unor noi înfăptuiri. El a consolidat o realitate și a deschis calea unor noi realizări configurate de noul stadiu al dezvoltării noastre intensive în toate domeniile și sectoarele de activitate. Despre ceea ce ne vorbește, în Mesajul transmis cu prilejul anului nou, secretarul general al partidului — spiritul revoluționar — și despre ceea ce semnifică în planul valorii, al gândirii și al acțiunii practice gîndirea politică, revoluționară, dăruirea, competența, reprezintă definiția însăși a patriotismului și a ceea ce în permanență de urmat, rațiunea supremă a oricărui act creator. Cultura și arta sînt inseparabil legate de acest mod de a gândi și a fi, în consonanță cu munca și viața poporului, cu lupta sa.

Închid un an, privim desigur spre tot ce-am înfăptuit și spre tot ce vom avea de edificat mai departe. Prețieri noi s-au petrecut în orașele și satele țării pe harta economică a patriei al apărut reliefului noi. Ele fac și mai certă imaginea de mine a României care va fi o țară socialistă cu dezvoltare medie și nouă calitate a muncii și vieții, cu o amplă perspectivă asupra sfîrșitului de mileniu. A face totul pentru bunăstarea materială și spirituală a poporului, socialismul ca poporul și pentru popor reprezintă teza care, în formula secretarului general al partidului, definește una dintre realitățile cele mai prezente ale timpului nostru, și anume aceea a unității, a coeziunii de inimă și conștiință prin care toate marile citorii moderne ale acestei epoci și conștiința noastră în libertate și independență înseamnă și o nouă altitudine umană, înseamnă și o nouă și pasională edificare etică și morală, o verticalitate de spirit prin care ne făurim noi înșine în noi. Aceasta este de fapt și forța cu care abordăm, în spirit revoluționar, forța noastră condiție, adevărată este forța cu care ne putem prezenta și viitorului. Începem cel de-al doilea an al actualului cincinal cu un program de largă perspectivă, temelie fundamentală de muncă și acțiune revoluționară, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu. În vederea realizării în cele mai bune condiții a importanțelor obiective cuprinse în planul și programele pe 1987 se impun măsuri organizatorice termene pentru dezvoltarea intensivă a întregii economii, accentuarea puterii a tuturor calitatilor economice, promovarea în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, creșterea productivității muncii și sporirea eficienței în toate sectoarele.

Acționează în toate sectoarele. Acestea sînt semnele noului an. Ele înseamnă angajare, răspundere, hotărîre fermă de a face totul pentru înflorirea economică-socială a țării. Dispunem de tot ceea ce avem nevoie pentru a realiza programele dezvoltării noastre multilaterale. Zestrea patriei crește neîncetat, sporesc altitudinile economice și sociale la care ne ridicăm, sporesc răspunderile la dimensiuni calitative noi, față de muncă și creație.

Niciodată lumea, în întregul ei, n-a fost atât de domoie, născută și răscolită de ideea de pace. Pentru că niciodată n-a fost atât de amenințată în rădăcinile înseși ale vieții, ale ființei sale pe planetă. Un catolicism nuclear anulează pur și simplu planeta iar mijloacele producerii acestuia sînt enorme după cum enorme pot fi crizele care-l pot declanșa. De aceea pacea a fost și rămîne o problemă vitală a omenirii, de aceea pacea a fost și rămîne idealul și rațiunea supremă. Înținuarea trebuie să triumfe, trebuie să triumfe răspunderea. Vocea unei asemenea conștiințe s-a ridicat în anul lumii de pe pămîntul românesc. Exemplul care arată posibilitatea de a trece de la declarații la fapte s-a ridicat tot de aici. Este exemplul românesc, cel al referendumului care a demonstrat că în acest an este necesară și răscolitoare idee care este pacea, pentru înfăptuirea ei se pot urni pași concreți, pot fi luate măsuri care, în perspectivă, să ducă la realizarea acestui drept suprem al popoarelor, al națiunilor, al oamenilor, dreptul la viață, la libertate și independență, dreptul la fericitate.

Evenimentele anului 1986, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, au demonstrat, înă o dată, cu putere, că problema fundamentală a creșterii noastre o constituie oprirea cursului inarmării, trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, apărarea păcii și vieții popoarelor. Este necesar ca oricine ca popoare lumii să-și unească eforturile, să conlucreze cît mai strîns pentru a determina să se treacă în mod real la soluționarea problemelor dezarmării, îndeosebi nucleare.

Bogate, mobilizatoare sînt perspectivele anului în care am pășit. Planul național de dezvoltare pe anul 1987, parte inseparabilă a programelor adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, ne menține pe poziția noastră și capacitatea economică, tehnice și științifice care dau dezvoltării intensive suportul noi de randament și eficiență. Înalta considerație cu care poporul privește activitatea noastră tovarășească, demician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prin urmare membru al guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, sentimentele alese de promisiune și încredere, prețuire s-au transformat într-un emoționant prilej de omagiere, în cadrul unei solemnități desfășurate la Sinaia. Cu prilejul aniversării zilei de naștere a tovarășei Eleni Ceaușescu i s-a înmînat Scrioarea Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. S-a dat expresie adevărată și considerației profunde pe care partidul, întreaga națiune le poartă tovarășei Elena Ceaușescu pentru activitatea îndelungată în mișcarea revoluționară, în conducerea partidului și statului, pentru contribuția inestimabilă adusă, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la propășirea patriei, la progresul științei, învățămîntului și culturii. A fost reliefată totodată ampla preocupare pentru unirea eforturilor oamenilor de știință de lăzări ideologice de pace, pentru transformarea științei într-o veritabilă forță a progresului și civilizației, a păcii pe planeta noastră. S-au transmis felicitări și felicitări de viață îndelungată, sănătate și fericitate, noi și tot mai mari succese în îndeplinirea înaltelor funcții încredințate de partid și popor, pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri și programe adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru continua înflorire economică-socială a patriei.

Luceafărul

Prin devotament nemîrginit și abnegație fierbinte față de partidul comunist și patria socialistă, prin spirit revoluționar și militant, prin sensibilitate și umanism, prin toate aceste minunate calități ce vă caracterizează întreaga viață și activitate, dumneavoastră, mult stimată tovarășe Elena Ceaușescu, intruchipați în mod strălucit virtuțile cele mai alese ale neamului românesc.

Ne este, în același timp, deosebit de plăcut să subliniem și cu acest prilej, remarcabila dumneavoastră activitate pe care o desfășurați în domeniul cercetării științifice și tehnologice, rolul determinant pe care îl aveți — ca eminent om de știință și ilustru savant de largă recunoaștere internațională — în dezvoltarea și înflorirea științei, învățămîntului și culturii românești, promovarea noului, a valorilor de virf ale cercetării tehnico-științifice în practica vieții materiale și spirituale.

(Din SCRISOAREA Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarășei Elena Ceaușescu)

Cu gînduri alese

Este în datina noastră de a ne cinsti, cu gînduri alese, pe cei care își dedică întreaga viață, întreaga putere a luptei, a minții și vocației lor creație binecuvîntată și al poporului, făcînd din cauza înaltă a științei și devotament și abnegație a națiunii un deziderat și o realitate prin care se inscriu exemplar în timpul pe care îl trăim. Este exemplul pe care, în contemporaneitatea noastră politică și socială, științifică și culturală ni-l oferă tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, remarcabilă personalitate a vieții politice românești și reputat savant de renume mondial. Înaltele răspunderi încredințate de partid și de stat, conducerea unor domenii de maximă importanță pentru progresul și civilizația socialistă a României, au în raza lor de gîndire și acțiune o activitate literară, neobișnuit de mare, care conferă și un înalt sens etic și moral științei și culturii în societate, umanismului în sfera căruia se cuprind întotdeauna idealurile de mai bine ale țării, cerințele și posibilitățile dezvoltării sale neîncetate. Noua revoluție tehnico-științifică, impactul marilor cuceriri ale gîndirii, ale cercetării asupra muncii și vieții, lupta pentru noi, crearea și aplicarea acestuia în toate domeniile de activitate, pentru atingerea aceluia tei suprem formulat de Congresul al XIII-lea al partidului — înscrisura României pe orbita unei țări socialiste cu dezvoltare medie, o nouă calitate a muncii și vieții, o nouă revoluție în știință, învățămînt și cercetare, o nouă revoluție în agricultură, o nouă revoluție în înălțarea și în bogăția umană și în activitatea tovarășei Elena Ceaușescu un exemplu precumpător.

Noua etapă de dezvoltare a țării, programele adoptate și, mai ales căile și mijloacele de înfăptuire a acestora fac din știință și cercetare, din rezultatele acestora, aflate în strînsă și imediată legătură cu progresul pe multiple planuri, una din cele mai importante forțe ale contemporaneității noastre economice și sociale. Cultura însăși (îue în spațiul ei de rezonanță acest spirit meru profund și înnoitor al creativității prin care un întreg popor s-a înscris și se înscrie în chip continuu în universalitate. Cultura și arta au, în expresia lor specifică, un stimul de permanență și cuprindătoare actualitate. Oamenii de știință, oamenii de cultură și artă vîd în sollicitudinea și grîja cu care sînt înconjurăți semnal de răspundere pentru însuși destinul creator și condiția însăși a creației.

O relație directă, de cea mai mare actualitate, între muncă, viață și creație, un sens etic înalt al existenței creatoare ca și o răspundere, o angajare pe măsură au reprezentarea exactă, de cea mai amplă semnificație, în ideea de pace. Exemplul tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu rămîne și în această privință de o mare distincție. Antrenarea mijloacelor, a cuceririlor științei și tehnicii în folosul omului și umanității înseamnă a defini și realiza umanismul însuși al zilelor noastre.

Pentru toate acestea, după datină, după simțimentele bune cu care-î cinstim pe toți cei ce ne reprezintă exemplar în condiția luptei, a muncii și vieții noastre, îi urăm, la sărbătoarea zilei de naștere, un călduros La mulți ani! Cu gînduri alese, din inimă.

Luceafărul

DESCHIDERI

...a

...a

M. Ungheanu

Continuare în pag. a 7-a

„Luceafărul”

pe plaiurile Luceafărului

IN PAGINA A 5-A

EMINESCIANA

Lumea poetului

...a

JURNAL DE POET

EMINESCU

...a

Nicolae Georgescu

Continuare în pag. a 6-a

REPERE LITERARE — 1986

IN PAGINA A 2-A

ROUĂ PENTRU SĂNII DE FĂNUȘ NEAGU

IN PAGINA A 4-A

Ioan Alexandru

Pași pe zăpadă

...a

A.I. Zăinescu

Continuare în pag. a 6-a

SCRISORI COLEGALE

Trăinicia dialogului

...a

Cezar Tabarcea

Continuare în pag. a 7-a

8523 k

CRONICA LITERARĂ

MIHAI BENIUC: «Horea»

O analiză a lirismului transilvan, întreprinsă în termeni, mai întâi de toate, antropologici arată un aer indiscutabil de vechime, o continuitate în spirit arhaisc, anterioră Evului mediu și poate că venită mai de dinainte, din vremi imemoriale. E pretutindeni, la Goga, la Aron Cotruș, la Lucian Blaga și la Coșbuc, un simțământ al originilor, accentuat și de evenimentele unei istorii zăcutimate și aceste pinze subterane, de unde izvorăsc mereu emoții pure, sint vii prin în stricta contemporaneitate. Film românesc literatură Transilvaniană are, de asemenea, o notă mai accentuat dramatică și o trăsătură mai evidentă de străvechime. Eposul e aici erotic și mitic, lirismul este fundamental și hieroglific; a fi poporan înseamnă, în cuprinsul culturii transilvane, a dovedi identitate. Poporan e, din acest punct de vedere, poezia de acum a lui Ion Horea, ecouri poporane sint de văzut la Ioan Alexandru, în gust poporan e și o recentă apariție care aduce lumini noi, merind o discuție, de vreme ce e un ados la un spirit estetic comun, indicând de asemenea, o năzuință a poeziei de a trece dincolo de datele și tipice. „Horea” (Ed. Cartea Românească, 1988) de Mihai Beniuc se înfățișează ca un sol de poem de dimensiune amplă, ca un oratoriu compus în baza unui principiu de esență muzicală, întemeiat totuși pe reconstituirea ordin istoricografic, a căror soliditate nu se mai discută. Să observăm, în trecere, că un număr de sinteze produse de cercetarea istorică contribuie la această elaborare și este greu de imaginat că ea ar fi ceea ce este, fără studiile lui Nicolae Densușianu și David Prodan asupra războaielor lui Horea. Mai sint și altele, mă rezum să semnaliez pe cele care sint esențiale și asigură pentru scriitor o înțelegere superioară a fenomenelor, făcându-l să pășească într-un domeniu care nu e al ipotezelor.

„Horea”, de Mihai Beniuc, subtitlul „poem dramatic”, repetă în linii generale încheierile istoriografice și, din acest punct de vedere, s-ar zice că poetul nu aduce o contribuție originală. Horea este acela înfățișat de istoricii lucizi, adică un cîntăreț al satului transilvan. Împărtășit este înțelegător și reformist, dar în arginile epocii în care viețuiește, Cloșca și Crișan însoțesc pe Horea și exemplifica, împreună cu acela, un triumvirat țărănesc, „Chivără Roșie” (care e o reluare a unui personaj pe care poetul îl invocase și altă dată) are funcțiunea unui sol de voce populară și mitică, asemănătoare cu aceea a unui „anonim transilvan”. Însemnătatea acestei creații nu stă, așadar, în reconstituirea, de regăsit nu doar în documente, ci și în contribuția istoriografică. „Horea” este însă un poem de esență mai cu seamă arhaiscă, avînd ceva din săbăta tragică și din tragismul anterior tragediei grecești. Poetul a utilizat, de aceea, tot ce este specie folclorică cu dovadă de străvechime și ceea ce i se pare, din această optică, a fi contemporan cu elemente ale tragediei eline. Estetic este, „Horea” este mai puțin de subliniat prin evocare cit prin reconstituirea unei civilizații a lirismului originar unde „corul”, „bocetul”, sunetele cobzel (ale cîntărețului) creează formule care au realitate altă acum, cit și, de asemenea, într-un trecut fără vîrstă. Iată un fragment de bocet, care e, tot deodată, folcloric și cult, medieval și antic: „Hore, Hore, lo-s Ilina, / mi-săi fost viața și lumina / și te-au sfîrșitac anume / pentru părți de lume / cum în brate să te string / pe obrazul tău să plîng / și să te sărut pe frunte / ca sub ne-nvelit un munte? / Cu ce vorbă stre-aș spune / Cei săraci să te răzbuie”. Observăm, în treacănt, un aer de „pietă” rustică, care trebuie reținut. În alt loc, poetul îl pune pe cobzar să-și strunească instrumentul muzical și

REPERE LITERARE-1986

Repercusiuni în gândirea umanistă

Sînt în curs de constituire ideii, discipul, plin de noi, la care sensibilizarea culturală noastră nu poate să nu vibreze. Iată de pildă, cele două volume traduse, *Dialectica spiritului științific modern* de Gaston Bachelard, o culegere ce întruenează esuri de filozofia științei, mai vechi, devenite orecum clasice în logica științelor. (V. Tonoiu, editorul și antologatorul acestei cărți, nu include și esurile lui Bachelard despre poezie, unde aflăm o teorie a elementelor primordiale în literatură (apa, aerul, focul) un analogon francez al teoriei călăuzitoare din *Unveșt* de Aristotel. Sint, de altfel, cunoscute la noi, au fost „exploatate” de critici diferiți, de fiecare în felul său; V. Tonoiu însuși le prezintă într-o monografie anterioară despre Gaston Bachelard.) Aici, însă, ne interesează chiar studiile sale de logica științelor moderne, iar în special *Logica non-ariștotică și Valoarea de sinteză a filozofiei lui nu*. Din ele aflăm că filozofia și logica ar trebui să se adapteze descoperirilor științifice actuale, care se succed cu rapiditate, devansînd modul clasic de reflecție asupra lumii. E nevoie de „axiome dialectizate”, de concepte deschise, care să înăduie „monologismul” gândirii clasice. Sint incitante, aceste lucrări de filozofie scrise de cunosătorii ai ultimelor cuerii științifice (la noi s-a mai tradus din I. Prigogin, B. Kuznetov etc.) provenite, unele, chiar de la savanții noștri, exemplul fiind cartea lui Mihai Drăgănescu, precum *Profunzimea lui material, sau recenta Orlofizica*, încercare de a reduce aproximativ metafizic prin infuzia unei terminologii din microfizică și genetică. Acestea nu sint simple divagații de tehnicieni diletați în filozofie, ci lucrări de acință, unori sintetizate, care se contrazic nu doar cu logica aristotelică dar și cu cea mai nouă, matematică, așa cum e cazul lui M. Drăgănescu, el neacceptînd formalismul matematic decît ca un pas spre o concepție ontologică mai vastă.

Critic ar părea de surprinzător, acesta e și cazul *Scrisorilor despre logica lui Hermes* de C. Noica. Stim, autorul a speculat de multe ori pe predispoziții clasice, în răspăr cu științele mai noi, însă nu le-a ignorat niciodată. Dar „logica lui Hermes” e altceva, o sinteză a gândirii sale neobștice, o toipire a vechilor sale ecuații filozofice, chiar o nezare a lor, într-o viziune care se atasează, sau își atasează definitiv disciplinele științifice cele mai evoluate în vremea noastră. Polenizată și azi cu gândirea matematică, dar o face în numele științelor pilot ca fizica nucleară, chimia, biologia, care nu încap în logica simbolică. Respinge, de asemenea hotărîți, vechile filozofii pe care și le-a asociat în alte lucrări, în numele unei logici pe care o vrea, întocmai ca savanții citați mai sus, liberă, deschisă, reconfortantă pentru spirit. Ce spunea logica antică? Spunea, în fond, că lumea e o esență, o formă universală (în sensul grec) în care se subsumează o multitudine de indivizi fără semnificație axiologică. Ce ne spunea logica hegeliană? Ne descria realitatea ca un tot, în care individualul e general și generalul e individual, negîndu-se reciproc, rămînd, ca singura permanentă, devenirea! Ce ne spune logica matematică, decît ce spunea și logica antică (aici, Noica o interpretează ca tendințioasă, dar nu fără oarecare teme) anume că există mulțimi de indivizi și mulțimi de mulțimi, în care indivizii conținea tot atât de puțin cit și în ontologia greacă! O logică a lui Ares (zeul războiului) — încheide Noica — în care totul se reduce la regiment, soldații nu au dect valoare statistică; ei pier și se înlocuiesc în luptă, regimentul rămîne însă nealterat. Dar ce spun teoreticienii științelor actuale? Nu mai admît nici el formalismul logicii simbolice, întrucît realitatea le apare nu ca o specie, nu ca o multime, ci ca un „eveniment”, o întîmplare plină de nouitate. (B. Kuznetov, *Răfuine și flinare*). Nimic nu există în univers, decît ceea ce apare, se mișcă, faptul înedit, individual, care modifică microstructurile materiei și pune în mișcare macrostructurile. Universul s-ar fi putut naște dintr-o simplă particulă intrată în „acelerare” („electrizată” cum spune C. Noica) în proces de expansiune. Filozoful captează asemenea idei din științele contemporane și le spe-

culează, e drept în felul său original. El nu mai este autorul lui *Mathesis* elogiind o lume eleată, încremîntă; din contră, pleacă azi de la individual, de la ceea ce apare, se mișcă, în acest ceva nou, în mișcare, creează o realitate viabilă, „logică”, deschisă mai multor structuri posibile. Lumea nu e un general, nici un individual gol (ca la nominaliștii) e un individual-general, un holomer (tot + parte, în greacă) unde partea nu e subordonată întregului, ci ca însăși o societate de întreg și un întreg, un general. Logica simbolică (cea aristotelică la fel) îmbracă lucrurile în „uniformă”; Noica vede o lume de idee-forme, „multitudini cu un singur element”, ceea ce vrea să însemne o trecere de la „lumea formelor moarte”, la cea a formelor vii” etc. Deci, tot concepte deschise, ca în logica științelor moderne (invocate de altfel în chip expres) ne propune C. Noica. Ele ar merita o discuție mai amplă, la care să participe oamni de litere, savanți și locitieni.

Marian Vasile

Studii și monografii

este cert că anul critic 1986 nu se distinge prin lucrări excepționale, în schimb a relevat o beneventă orientare spre studii și monografii de anvergură, unele în solida tradiție de tip universitar, dedicate unor scriitori și momente literare de primă importanță. Și pentru că ne aflăm încă în proximitatea anului centenar Liviu Rebreanu am să încep prin a menționa biografia lui Nicolae Gheran, *Tînărul Rebreanu* (Editura Albatros). Autorul se ocupă de viața și cariera literară a scriitorului pînă la și în preajma primului război mondial. Este o perioadă destul de puțin cunoscută și din aceste motive plină de confuzii și afirmații apocripice care au defomat imaginea personalității lui Liviu Rebreanu. Biografia și editorul opere sale, care este, la ora actuală, cel mai informat și competent; exeget rebranian, procedează cu minuțiozitate și discernămint, restituind pe baza unei documentații impresionante, dar în întregime controlabilă, nealuzabilă la interpretare, faptele sau eronate, portretul cel mai aproape de adevăr, cel puțin de un adevăr factologic dacă nu și psihologic al marelui scriitor în anii premergători apariției lui Ion.

Opera sadoveniană, sau metafizică, dar poate mai probant spus, planeta Sadoveanu, a fost în ultimii ani focarul de convergență al mai multor lecturi critice din unghuri și cu metode moderne, arhetipale, semantiste, sociologice etc. I. Oprișan promite o nouă interpretare, print-un cumul de metode, pe care le dorește duse foarte aplicate de text, fără excese narcisist speculative, într-o lucrare de proporții, *Opera lui Mihail Sadoveanu*. Primul ei volum, *Natură, om, civilizatie în opera lui Mihail Sadoveanu*, (Editura Minerva) fără a aduce cîntec de revelații, se remarcă prin acuitatea și meticolozitatea analizelor de text, precum și prin situarea în și conectarea prozei sadoveniene la fenomenul spiritual românesc. În acest fel observabile de nuanță, de amănunt sint integrate unele viziuni axiologice mai largi întru totul adecvate universului sadovenian.

Tot în această direcție, am să semnaliez și studiul lui Mircea Angheliescu: *Ion Hellade Rădulescu, o biografie a omului și a operei*. Este practic prima monografie amplă, concepută cu metodă și rigurozitate științifică, dedicată genialului înaltăț pașoptist. Și în cazul lui Hellade, similar oarecum cu al tînărului Rebreanu, personalitatea atât de complexă și contradictorie, care a lăsat asupra contemporanilor săi impresii diametral opuse, criticul trebuie să se orienteze într-un labirint de documente și mărturii, pline de inexactități, confuzii, falsuri etc. Mircea Angheliescu a reușit totuși să desțelenască acest hătis, și să dea o imagine clară, corectă a epocii și personalității lui Ion Hellade Rădulescu. Întra cărțile demne de interes ale acestui an, și care apar în fond la condiția sintezei, se numără și volumul *Scriitorii dintre cele două războaie* de Valeriu Răpeanu (Editura Cartea Românească). Criticul a însumat un număr de esuri, medallioane și portrete literare (Nicolae

să întoneze, „dregîndu-și vocea”, o melodie de aursă poporană, de reținut prin înfățișarea ei deopotrivă de doină și deparțării, cit de blestem: „Sotioară dalbă / grădină cu nalbă / sin-gure veți fi-de-acum / că eu plec la drum / ... / și să trîntim cu domul-n lînă / și să-i punem la uscare / sus, în gorunul ce-mare / și să nu-lie urască / punem ciorii să crîncănească / și ciorii să-i ciugulească”. Această Dacie a mîntuilor este o lume a cîntăreților, unde nu doar Horea „horește” ci și „Chivără Roșie”: „Astăzi toată ziua-i nori / mîine poate fi să mor / astăzi toată ziua-i soare / mîine poate fi să mor”. Sint, în totul, elemente de poezică poporană, transfigurată cult într-un fel care nu trădează substanța inițială și este în afara discuției că, pe lîngă temă, această reconstituire a unei spiritualități melodice este de memorat.

„Horea” e, așadar, un poem dramatic”, adică o specie hibridă aflată între dramaturgie și lirism, un sol de teatru în versuri dacă avem în vedere că mai bine de trei sferturi din această elaborare are rimă și ritm. Nu e, bineînțeles, în creație de acest fel din literatura română de vreme ce Al. Ciorănescu se ocupase, încă înainte de 1940, de existența acestei forme poetice și teatrale. Este de întrebare, totuși, întrucît ea are încă valabilitate și dacă se mai poate compune astăzi „teatru în versuri” așa cum era obișnuit în vremea clasicismului francez și mai încoace: este, prin urmare, spiritul dramaturgic modern incompatibil cu poezicul? Adevărul nu pare să fie acesta și dacă ne luăm după fapte ale istoriei literare europene și evocăm pe T. S. Eliot putem trage încheierea că drama verificată este încă posibilă. De altfel, dramaturgia lui Valeriu Anania, eminentă în felul ei deși foarte puțin comentată la proporția pe care ar merita-o, e organizată în regim poetic și dovedește o remarcabilă îndemnare a versificației, căci dramaturgul este și un admirabil poet, ale cărui „Anamneze” arată un simț al imaginii care nu este obișnuit. Nu mai este cazul să evoc lirica lui Mihai Beniuc, a cărei poziție în literatura română modernă e sigură chiar dacă rămîne de redescoperit dintr-o perspectivă care este exclusiv a esteticului. Dramaturgul de acum a fost ajutat în chip decisiv de poezicul și este sigur că din această compoziție au ieșit efecte merituose. Așadar, e cu puțință a face teatru în versuri cînd autorul e și poet și cînd există o tradiție a unor asemenea înfăptuiri în cuprinsul unei istorii literare? Este, fără îndoială, mai cu seamă atunci cînd materia supusă dezvoltărilor estetice este prin ea însăși predispusă la un tratament poetic; aceste elemente de cultură străvechă și folclorică, păstrate prin necesitatea unei comunități de a-și asigura continuitatea în marginele specifice, sint lirism al ritual, substanță fundamentală care înaltă incidentul pînă la concept și reușește să birue drama.

„Horea” e un document suflutesc de străvechime, emoționant nu doar prin temă, ci și prin acea senzație de tragedie tragică, unde totul înțonează lîngă un comunități asigurapote: „Nu are Horea mormînt / Donni-l tăiară și afară-l lăsară / Un vultur s-a hrănit din trupu-l sfînt / Și vulturul nu poate să moară / Pe creste pri-beag / Veac după veac / Zboară, tot zboară / Și vulturul nu poate să moară”.

Artur Silvestri

Iorga, Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, Mihail Sorbul, Tudor Vianu s.a.) care formează un veritabil capitol de istorie literară. Acuratețea metodei și a stilului, precum și justetea analizelor critice recomandă în mod deosebit această carte.

Paul Dugneanu

Punct și de la capăt

greu ar putea cineva să afirme și mai greu i-ar fi să demonstreze că anul literar 1986 a fost unul bogat în apariții editoriale. Puține cărți și, între acestea, puține cele remarcabile. Totuși, fiecare sîrșit de an și început de an nou ne găsește optimiști, dispuși să credem în mai binele viitor al literaturii române. De aceea, vom consemna aici cîteva titluri care, după opinia noastră, reprezintă cola de sus a anului. În criticele pentru a începe cu capitolul care, mai sîc, se remarcă studiul comparatist *Emineescu și romanismul german* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, serioasă cercetare asupra unor zone și motive eminesciene, analizate în raport cu poezia și filozofia germană din epoca romantismului. Fără a recurge la metodele de analiză și romanismul german este o carte de învîțătură, care se alătură, cu distincție, marilor exegete eminesciene. Notabilă este și încercarea de sinteză a lui Cornel Ungureanu, intitulată *Proza românească de azi*, chiar dacă pseudocritica nu vrea să se lazelizeze, ci poezie preli.

Finărul Rebreanu de Nicolae Gheran, îngrijitului impresionant editii critice Liviu Rebreanu, corectează o serie întreagă de date de istorie literară privind opera și biografia marelui romancier, rămînd o carte importantă mai ales pentru aceasta și mai puțin pentru calitatea discursului critic. Și, cum atît în spațiul critic, căci *Spre alt lăstrai* de Mircea Iorgulescu este doar un titlu neapocrip de conținut, iar *Ușor cu pianul pe scări* de Marin Sorescu este mai degrabă o „intruziune” pei literară în teritoriul critic de carte de critică literară.

Mal bine stau lucrurile în domeniul poeziei, unde Mircea Ivănescu, egal cu sine, adică mereu la înaltime, ne oferă *Alte poeme nouă*, *Grete Tarter* ne surprinde cu un titlu însoțit, *Achene zburătoare*, pentru ca apoi, după lectură, să confirmă că este un autor pe care mai valoroase poete contemporane de la noi, Ioană Romanescu scrie, în *Orpheus*, o meditație tragică asupra condiției creatorului, în care lirismul cedează locul patetismului, Marcel Gărlion continuă, discret și original, la poezie în limbajul poetic, cu cele 90 de poeme, iar Ovidiu Genaru probează că în poezia erotică *Pamfilie după Bacovia* constituie un moment de referință. Rămînd încă în spațiul poeziei, vom spune că anul 1986 a adus unele clarificări, de altfel, previzibile. Zgomotoasa încercare din anul trecut de afirmare în grup a ceea ce s-a numit „promoția '80” a fost abandonată de bună parte dintre componenți. Intre aceștia, Traian T. Cosovei se detașează vizibil, recentul său volum *În așteptarea cometei*, fiind un convîngător bilanț al unei elape de creație.

În domeniul prozel, anul 1986 a reprezentat, pentru o serie de tineri prozatori, un timp al confirmărilor. Astfel, Mircea Nedelciu, cu *Tratamentul fabulatoriu*, Constantin Sian, cu *Vară țirzie*, Aurel Antonie, cu *Scrisoare pentru animale mici*, Eugen Mihăescu, cu *Tărîni de platină*, abordînd realul cu mijloace diferite și cu experiențe asemenea demonstrează că proza românească de mîine se află în mîini bune.

De consacrare definitivă se apropie, cu pași rezozi (uneori grăbiți) Eugen Uricaru, care își continuă, în *Slăpînirea de sine*, investigația Vlădiei sale, teritoriul imaginar, dar aparținînd esențial spațiului și timpului românesc. Venind dinspre poezie, dar fără urmă de lirism, el, dimpotrivă, cu un puternic realism al viziunii, Vasile Petre Fati, anul acesta la e doua sa carte de poezii, ne oferă, sub un titlu total neinspirat *Peripeții de vacanță*, un excelent volum de povestiri, scrise cu o siguranță de încercat romancier.

Proza din 1986 este dominată însă de *Cutremurul*, romanul lui Paul Anghel, din monumentului ciclu *Zăpezile de-acum un veac*, și *Toamnă fîrberie* de Ion Lăncrăjan, amîndouă creații majore în opera celor doi scriitori și în literatura română și amîndouă (cludat!) insuficient comentate pînă acum. Dar să fim, cum spunem, optimiști! Și cu aceasta, punct, și probabil, de la capăt în 1987.

V.F. Mihăescu

VIATA CARTILOR

POEZIE

Ultima apariție lirică a lui Vlaicu Bărna, intitulată *Monotonia metronomului* cuprinde trei mari secțiuni: prima dă și numele volumului, a doua și a treia se numesc *Logaritmico* și respectiv *Diatonice*.

După cum se poate observa și din subtitluri, „desfacerea” cărții în părțile amintite reprezintă doar o problemă de arhitectură a volumului, ele formînd, prin subiect, un triptic tematic. Prima parte este formată din înșiruirea a 81 de micropoeme ale căror subiecte traversează istoria, de la începuturile ei, asemenea loviturilor sacadate ale unui metronom înșinind prin repezabilitatea evenimentelor, prin creșterea și descreșterea lumilor, acea senzație de monotonie pe care o dă sentimentalul dominator, care s-ar putea traduce prin alt de cunoscut, „umera et cineris sumus”. Poetul privește amalgamul incidental pînă la concept și reușește să birue drama.

„Horea” e un document suflutesc de străvechime, emoționant nu doar prin temă, ci și prin acea senzație de tragedie tragică, unde totul înțonează lîngă un comunități asigurapote: „Nu are Horea mormînt / Donni-l tăiară și afară-l lăsară / Un vultur s-a hrănit din trupu-l sfînt / Și vulturul nu poate să moară / Pe creste pri-beag / Veac după veac / Zboară, tot zboară / Și vulturul nu poate să moară”.

Artur Silvestri

Iorga, Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, Mihail Sorbul, Tudor Vianu s.a.) care formează un veritabil capitol de istorie literară. Acuratețea metodei și a stilului, precum și justetea analizelor critice recomandă în mod deosebit această carte.

Paul Dugneanu

PROZA

ÎNTRU FANTEZIE ȘI ADEVĂR

Apariția primului volum din acest roman istoric, ce se va întinde de parcursul cîtorva volume, este o încercare a autorului de a transpune romanul de căpă și soadă occidental de meaeuarele de la surle Dunării. Pompiliu Tudoran abordează cam de aceeași manieră stilul aventurist al „Muschetarilor” lui Al. Dumas, contemporani cu eroii romanului *În slujba domniei*. Lectura este vizibilă din însuși titlul ales cîi Athos, Porthos, Aramis și d'Artagnan acționînd „au nom du roi”, echivalentul aproximativ al eroilor de meaeuarele noastre.

Ar fi însă total eronat să se creadă că autorul a urmărit în mod expres această analogie, tentată la o citire mai superficială a romanului. Pompiliu Tudoran se axează pe o idee-forță a epocii — prima unire politică a Țărilor Române, mesajul transmis de ea urmasilor. În fond, înțeleg romanul este străbătut de această idee fundamentală.

Evident că fără un amestec de imaginar, lucrarea s-ar fi dovedit o simplă cercetare istorică și nu acesta a fost scopul autorului. El a împletit adevărul istoric cu întinări neadevurate, dar care dau impresia realului, căci personajele principale au trăit aievea. Gaspar Grazziani a fost mesagerul sultanului, primit la Praxa cu onorurile descrise în roman. Scopul misiunii sale a fost încheierea păcii între cele două mari puteri de atunci: Austria și Turcia, slîrind dumsăntia principelui transilvan Gabriel Bethlen și a venetienilor. A avut legă-

Lector univ. dr. G.D. Iscru

Pompiliu Tudoran: „În slujba domniei”, Editura „Facla”, 1985

populare, și care reprezintă o sinteză între formele tirzi ale unei culturi medievale prelunge și pătrunderea unui nou spirit european.

Același lucru se observă în miniaturile lui Pîcu Pătruț. Comparate cu reprezentările picturii murale a sfîntului sînteză XIX-lea și a secolului al XIX-lea, ele relevă mari asemănări, dovedindu-și apartenența la un fenomen artistic amplu, caracterizat de Andrei Pauleog. În studiul său despre pictura exterioară din Țara Românească prin faptul că „expresivitatea frustră și vorbire a stielizată a conștientului principala direcție de metamorfizare a limbajului plastic de tradiție postbricovenescă perpetuat în lumea rurală”. Întrudite cu pictura murală și cu arta iconoanelor pe sticlă din zona Sibului mai ales, miniaturile lui Pîcu Pătruț sint asemănătoare cu acestea dintr-un Erceșlogofătului Petrache (secelea mai „curențesți”), cu miniaturile lui Năstase Negrule și ale lui Dionisie Eclesiarul, cu ale lui Popa Flor, Sava Popovici din Răsinari, precum și cu ale cîtorva anonimi de la sfîrșitul secolului XVIII — începutul secolului XIX.

Este așa inițiată de etapă ultimă, cu caracteristici de grafică foarte accentuate, despre care în „Miniatura românească”. G. Popescu Vlcea spunea că este un nou limbaj plastic în apropierea miniaturilor de grafică modernă. Filonul artistic puternic din arta plastică a secolului XIX-lea este foarte vizibil și în imaginea naivă și simplificată a miniaturii lui Pîcu Pătruț, cu culori puține, fără opulența strălucire a auriului din miniatura de curte a epocilor lui Matei Basarab și Constantin Brăncoveanu, cu ornamente puține, fără acei răfințament al comenziilor domnești. Miniaturile lui Pîcu Pătruț, ca și în pictura țărănească murală, mizează mai ales pe desen, pe valoarea prin hasuri, pe reprezentarea simbolică și pe narațiune. El este un „naturist” care pune pretutindeni arbori, lerburi, animale domestice, și care trasează universul biblic și năstos și torid pe dealurile transilvane inverzite. În „parabola (fii lui risipitor)” el desenează o gospodărie țărănească din orizontul său familiar, iar David și Samson apar îmbrăcați ca niște țărani oarecare, în vreme ce fundalurile oferă imagini de cascade rurale transilvane.

„Naturismul” caracterizează și ale miniaturii și picturii murale țărănești ale epocii, dar la Pîcu Pătruț este definitiv, după cum o trăsătură de certă originalitate rezidă în „punerea în pagină” a imaginilor și textului. Pîcu Pătruț are mai ales „sînt grafic” fiind mai curînd un desenator-avroz decît un miniaturist, căci efectul este mai ales de gravură colorată.

Georghe Buluț

parte povara sortită / / Istorie, blestem ancestral și ispită...”.

Tema predilectă, n-am fi prea departe de adevăr dacă am spune „absolută”, a *Mononiei metronomului*, o formeză sentimentală istoric, fapt ce rezultă și din titlul care are două componente ale volumului, care sint pandante ale celor dintii mergînd de data aceasta spre desăfășurare amănunțită a unui „moment” pentru a-i releva atrocitatea („Destul cu atla lux de argumente, răspunsul suveranului, vreau s-o-mbrăz, / dar înainte înții mulai-mi-o în singe, / așa doar purpura își dobindește / regessia el deplină strălucire”). La curtea lui Richard III, golul istoric produs de popoarele care au trecut cuceritorii fără a lăsa urmele lor prin civilizație și cultură sau falsificarea momentului istoric / Unii trăgeau cu gloanțe orbate, / alții se prefăceau a fi împușcați / și totul era alt de simulat / încit istoricii — oameni de meserie, / Coplesți de admirație / rămăseseră cu gurile căsăcate / / „Dunelc îngropasă demul / supt alte suierătoare nisipuri / palestre, coloare și temple...” (Callatis).

Unele dintre versuri, *Foicoave și copite*, trec în registrul liricii aforistice, altele ne oferă mesajul esențializat („vlată-dragoste-moarte”) și existenței umane surprinzînd, așa cum spunem, și în ciclul *Diatonice* — care răbăta pînă spre poezia intimistă, însoțită de obicei de dedicații — sentimentul lumilor despărțute, deoarece ochiul poetului are disponibilitatea rară de a proiecta semnele prezentului în trecutul lor: „Dunelc îngropasă demul / supt alte suierătoare nisipuri / palestre, coloare și temple...” (Callatis).

Ceea ce este remarcabil în această nouă carte de versuri a lui Vlaicu Bărna este însă, dincolo de originala și, ni se pare, sceptica, sa opinie asupra destrămării istoriei pe pietrele de moară ale timpului (Ca o piatră de moară / cu măselele roase / de grăunțele timpului / în pulverizare / mă-ntorc în neștre / pe osii de oase / și făni mohorite / mă ning cu uitare”) o solemnă stăpînire a stilului, o responsabilitate a actualii poetice care nu ține de inspirație ci de o conștientă asumare a rolului de moară în vatra cuvîntelor cu care volumul se încheie: „Cară vîntule cu toată zestia lor / la altare unde zeli-și expun anamora / le trece prin apă lustrală și foc / și cunună-n cu vesnicia”.

Lucian Chișu

Vlaicu Bărna: „Monotonia metronomului”, Editura „Eminescu”, 1985.

turi secrete cu consilierul austriac Mollart, care l-a susținut de lîngă înalta Poartă pentru doborîndea tronului Moldovei, cărîndu-l și în sonajele din jurul celor doi rivali, Bethlen și Grazziani, sint însă fictive.

A existat și un bun prieten al lui Gaspar Grazziani, viitorul domn al Moldovei, acei seoretar lăncosului care l-a însoțit pe autor, acesta considerîndu-l — și deloc improbabil — de proveniență bănățeană. Este semnificativ începutul povestirii de pe meaeuarele bănătene, provincie românească, asemenea Dobrozei, care nu au prea fost abordate în romanele noastre istorice într-un tot unitar și această este o valentă a romanului, asupra căreia atragem atenția.

Tot personal real a fost și Iskender-pașa și adevărate au fost ideile inspirate de „zhiarul Mihail” precum și confruntarea de la Rășinari, cu Elisabeta, văduva lui Ieremia Movila. Inițierea descrisă de autor cu multe fantezie este preluată din cronică. Reală este și infiltrarea greco-levantină care si-a făcut începutul încă din secolul precedent, a căpătăm amplasore în timpul povestirii respective, cărîndu-l la începutul vechiului urdător cu înstrăutarea la cîrma Principatelor a unor domni nefaste neamului românesc, domniile fanariote.

Este meritoriu Editurii „Facla”, a directorului ei, scriitorilor Ion Marin Almăjan, a redactorului Iosif Ivănescu, cit și a întregului colectiv, care a scriinut apariția acestui prim volum. De fapt această editură s-a dovedit recentivă și în 1983, cînd i-a publicat lui Pompiliu Tudoran lucrarea — bine primită de marea publică — „Domniile creștore, domniilor ulti”) în care, deosebită este și vorbire a stielizată a conștientului principala direcție de metamorfizare a limbajului plastic de tradiție postbricovenescă perpetuat în lumea rurală”. Întrudite cu pictura murală și cu arta iconoanelor pe sticlă din zona Sibului mai ales, miniaturile lui Pîcu Pătruț sint asemănătoare cu acestea dintr-un Erceșlogofătului Petrache (secelea mai „curențesți”), cu miniaturile lui Năstase Negrule și ale lui Dionisie Eclesiarul, cu ale lui Popa Flor, Sava Popovici din Răsinari, precum și cu ale cîtorva anonimi de la sfîrșitul secolului XVIII — începutul secolului XIX.

Revenind la ideea „fanteziei în istorie” de care a dat dovadă istoricul Pompiliu Tudoran, aceasta se dovedește a fi o posibilitate de a comunica maselor largi de cititori anumite evenimente prea aride. Autorul o promite și deslășă comentat prea puțin acest roman (E.T. ne amintim că în 1984 un roman istoric, să-și amelioreze stilul, să organizeze mai bine acțiunea, împunînd „suspense”-urile și mai ales să conțuneze precis acele evenimente care au fost adevăr istoric; ideea de unitate și primordia fanariote. Este posibilă, cărîndu-l și în sonajele din jurul celor doi rivali, Bethlen și Grazziani, sint însă fictive.

Lector univ. dr. G.D. Iscru

Pompiliu Tudoran: „În slujba domniei”, Editura „Facla”, 1985

EDIȚII

PAGINI DE TRADIȚIE CULTURALĂ

Secolul al XIX-lea este nu numai etapa constituirii culturii românești moderne, a genezei unei noi mentalități intelectuale, a unui nou limbaj literar și plastic, dar și o perioadă de ecloziune a celor din urmă forme ale unei culturi populare cu totul specifice, ale unor tradiții țărănești care a produs fenomene originale și un stil propriu, caracteristic. Dubla configurație spirituală a acestui veac foarte bogat

În interfețele este ilustrată de mai multe lucrări din domeniul istoriei literare și al istoriei artelor, apărute în ultimii ani. Intre acestea, recenta editie „Miniaturi și poezie” din opera lui Pîcu Pătruț se situează în spațiul de conștient al celor două domenii. Descoperit de Onisifor Ghibu încă din 1965, numit de N. Carotjan „Anton Penn al Ardealului”, ericul din Sălăjea Sibului ilustrează un amestec de creator nict cu totul popular (căci el posedă o bibliotecă de circa două sute de volume), nict pe de-a-ntregul cult (căci el se păstrează în cadrele unei gând

Rouă pentru sănii

Pentru că, ieri, am scăpat într-o copcă a Dunării și m-am întors acasă cu hainele atârând sloi pe mine, astăzi n-am voie să părăsesc odaia, stau și sparg cu ochii dușumelele, poate-oi da de capul ăla ascuns pe care, trăgându-l afară, lași să pătrundă-n casă o bărcuță de arama și o vislă mică de argint. Bunica Trufășița, cocoțată-n virful patului, caută să afle-n bobii ce soartă-l pînăște-n răspintii pe tata, care-a plecat de cu noaptea la Brăila, în interes de serviciu (tata e contabil), mama visează peste o pagină de revistă înfățișînd două mori de vînt din Dobrogea, iar Zinca, nevasta lui frate-miu George și învățătoarea mea, gătită cu un coșocel de Bucovina, mîncînd bucăți de fagure, mestecînd tacticos, porc-ar plimba prin gură mană cerească. Știu ce-i cu ea: vrea să-mi facă poftă, să-i car să-mi dea și mie, ea să-mi dea și eu s-o iert pentru zilele cînd vine acasă spunînd: Filip cel ochșșș iar a luat-o razna, azi ne-a plasat la toți învățătorii cite-o bufnîță-n sertarul catedrei. Vaj de sufletul lui George cite-o să tragă cu ea l' Pestie vreun an, cel mult doi, parcă-l aud plîngîndu-și viața: iarnă grea, femeia rea, soba scoate fum, în pad face opturi ștreangul. Așa că n-am nevoie de miera ei, ceea ce mi-ar trebui mie acum sînt patru puindrii de lup pe care să-i înham la samie și să ies, tras de ei, la fîntîni, cînd se-oduc caii la adăpat. Aud nechezăturile cailor și urletele flăcăilor năvîndu-mi în urachi, lupii muscău... Dar mă oprise, ușa scîrtilie neunsă, două rînduri de tropărtiri lîsnuă lîngă prag și-n odaie intră bunicul Tanislav, cara-i ogromna la pensie. Stringînd în dinții pipo îndopată cu tutun olandez, avîrle nimînui și tuturor :

fănuș neagă

— și el tace ! Ba nu, ca să schimbă aerul ăla plesnind de ura irea, scoate pipa din gură și trîște o șuviță de fum pe sub nasul Zincii :

— Totul e închis astăzi, și cerul și inima Trufășiței și gura Zincutei, și Finlanda, și telepatia... Aiureli de oblan uitat deschis pe vreme de viscol. Sau ageamii din totă-n fîu, cum spuneau noi cînd un pescar prins de furtună pe Dunăre nu se pricepe să-și scoată barca la mal.

Zinca suride, parc-o gîdîli la subțiori. E măruntă, ca prevestirea unui cîntec — aș pune mina-n foc că o tobă bate ritmul unui tango în capul ei chiar și cînd doarme — și poartă trei șiruri de mărgelă de chihlimbar. Soarbe fumul din pipa de porțelan și deodată o văd cum pâlăste, ochii i se lărgesc, sticloși, buzele i se întind livide, gîtul i se-ndoaie, ca frînt, și cade moale pe brațul scaunului — a lesinat.

— Dumnezeule ! face bunicul, îngrozit, și scapă pipa din mînă.

— Dumnezeule, strîc și eu, ai ucis-o !

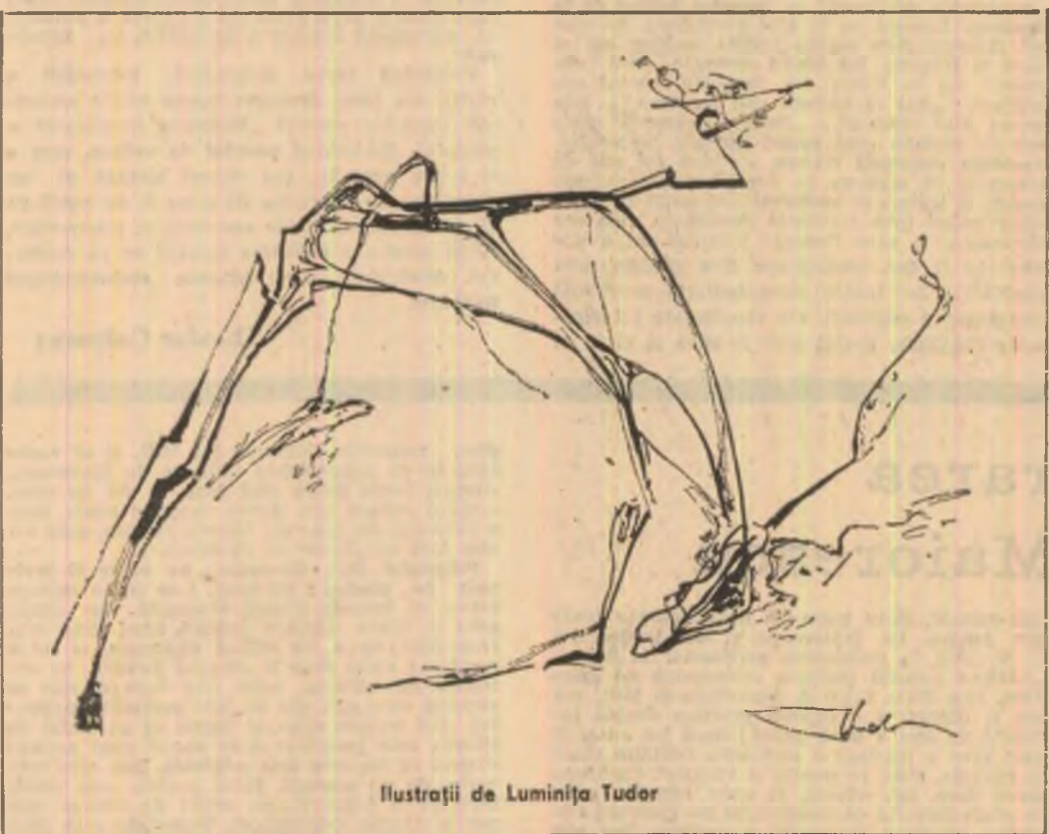
Cît oi clipi, se răstornă lumea. Mama zboară de la masă, la țimpele Zincii în palme și strîgă să-i aducem oțet ornat. Trufășița deschide ferăstra spre fluviu și strîgă să aruncăm zahăr pe plît. Alerg prin odăi ca minotaur de la spate cu nuiaua, și pentru că nu vreau să moară Zinca, în timp ce gonesc, izbindu-mă mereu de bunicul Tanislav, care-a întepenit în mijlocul odăii, ocărînd tutunul olandez, mă jur să nu mai alogesc iepuri cu ciomagul și să nu mai fur gutuile ascunse în sacul cu griu din hambar. Spre-a întări legămîntul lui și sărut mina Trufășiței, uitînd că leacul botului de biban crescut în urma scaoal-celor primite pe neașteptate e o nucă de trandafir. Ea nu apreciază gestul, urlă după o toporișcă cu care să spargă nenorocita aia de pipă de porțelan și face asta cu o furie crescîndă, fiindcă-a deslusit pe hainele bunicului Tanislav și miroas de scurmbie, pe care zadarnic încercă el să-l alunge, fărîmînd în niînii legătura de pelin pînă mai adineauri virit după iconă.

— Ucigîș plătit ! Nemernicule !

Între timp, însă, Zinca, în minie mamei, și-a revenit. Suspînînd, cere apă. Bunicul Tanislav în-nădește vorba cu vîntă moale, pătrunsă de supunere, despre un pepene cu codita ceruită și miezul lui care trebuie să fie acum mai frumos decît un fazan...

Stau și mă minunez de bunicul Tanislav : cum de a uitat că peștele rău nu se prinde cu obiceiuri dulci ! ? În loc să facă un pas și să dispară prin usa despăcată izbăvitor, el cotrobăie prin capcanele celui mai oțegos vinător și nimereste cu mina drept în gura lupului.

— Ce te uîți la mine ca un galon de rățoi căzut din cîrd ? leși afară !

Ilustrații de Luminița Tudor

ion dițoiu

Din tranșee, poetul

Iubito, sub ploapele mele ucise, pier scumpele gesturi, pier turnuri de vază.

Am în piept un glonț de narcisă și cad cimpile ninse.

Toamna apune, iubito, cu vasele vise. Te mai văd în liniile închise. Ai zîmbetul unei triste metise...

Pe o plajă

Frumoasă ești, nebună ai mai fost cînd te scaldai alene în oglinzi.

Ce ape calme în ochi și se urcau pe trupul sub cel suflet să-l ascunzi.

Am fost, eram, ce simplu ne-am iubit ca doi cocori răsfriți în cîntec șui. Marie, în apă o lance s-a-ndoit, erai a mea, eram al nu știu cui...

Asemenea lor

Confuz ca un erou în amintirea comună Aș fi vrut să aud dorul tău de alei Desfrunzite sub o altă lună nebună

Ce chin, aceste femei desperate își sună Înaltele coapse și fug despletind Șoaptele lor despre a tristă mirună

Iubito asemenea lor poveri te imbie Plîngi în valea de sud plîngi în valea de nord Ce strună păgînă cere sălbaticul nostru acord...

La strigătul Trufășiței, malul Dunării se îmbal-năvește cu moarte și două riuri de clopote hodorogesc prin zăpadă. Dacă tata ar fi acasă, ar spune : Pustiu. Albătrăși. Nisip. Mersi, mamăie. În locul tatei am rămas eu și nu știu de ce, poate pentru că mă mîncîncă pielea, cuget cu glas tare :

— Degeaba bați pisica-n casă dacă nu-i lușești una-n fund și cînd iese pe ușă.

Trufășița dă să-mi spargă-n cap pipa de porțelan, dar incremenește cu mina-n sus, fiindcă la spatele ei, Zinca a rostit, uimită :

— Momă, a mișcat ! Mă lovește cu piciorușele.

Pe dată, mama și Trufășița o înconjoară, rîzînd, o sărută, o mîngieie, o desmiardă. Pe cînd femeile se ospătează cu formecul vorbelor Zincăi, bunicul Tanislav ia ușor pipa abandonată de Trufășița pe briul sobei de teracotă, o strecoară în buzunar și-mi arată cu mina fumul urcînd din hornul vecinilor. Fum negru de cărbune, se furizează în vazduh fără să se destrame, zvelt ca pisoiul meu, Alfons, care mîncîncă obleși fără cap, exact cum face Trufășița.

În clipa asta, adus de căderea serii, în odaie intră frate-miu George. Înalt, puternic și vesel ca un vînt tînăr și zornîtor, mă apucă pe după umeri și-mi rîsuștește părul-n creștelul capului.

— La spune-mi, Filip cel ochșșș, cînd ești pedepsit, respiri de la Est spre Vest sau de la Nord spre Sud ?

„La să-mi țin eu firea, hotărîsc, și să-mi aleg cuvintele cu grijă”.

— O să ne jucăm frumos la vară, îl anunț și arăt spre Zinca.

George se apropie de Zinca, o privește fix, înțelege, fata i se luminează, trupul i se clarifică. Dacă cineva, acum, ar trage cu arma-n el, George ar ridica mina, blind, și-ar abate glonțul spre grindă.

— Unde-ai umblat ? îl întrebă Zinca.

— Am fost să văd cîinii lui Tudor Paliu.

George e veterinar.

— Erau bolnavi ?

— Nu, sînt numai triști. Tudor Paliu m-a chemat să-i văd cîteș în ochi.

— Ce-ai văzut în ei ?

— În ochii primului l-am văzut pe părintele Virtopeanu bîntîndu-se în harapnică cu călugărul ăla din Dobrogea, pe care-l cheamă ori de cite ori se simte ispitit de diavol.

— Erau băuți ?

— Nu știu. Virul nu se arată în ochii cîinilor. Numai strugurii.

— Da, aprobă Zinca, așa este, cîinii se prind în lanțuri doar la vie, niciodată la cramă.

— În ochii celui de-al doilea am văzut-o pe colega ta Jenica și pe bărbatu-su Lucian.

— Jenica, dă-mi o sută de lei să merg la bodegă.

Jenica arunca grăunțe la găini : pul, pul, pul.

Jenica, dă-mi o sută de lei !

Jenica, mult mai apăsot : — pul, pul, pul.

Jenica !

— Pui, pul, pul.

Lucian a-nhățat toporișca și-a-nceput să rețeze capetele găinilor. Jenica a năvălit în casă și s-a-ntors cu una, două, trei, patru sute de lei.

— A mai fost și-al treilea cîine ?

— Ultimul. În ochii ăstuia am văzut-o pe țiganca lui Rudolf — morarul discutînd cu doctorul cel nou. Țiganca vine la consult cu doi copii de mină și doctorul o-ntreabă.

— Esti căsătorită ?

— Nu.

— Atunci ai cui sînt copiii ?

— Al omului meu.

— Și ăla din burță ?

— Tot al lui.

— Mai ai și alții ?

— Mai am doi.

— Tot ai lui ?

— Tot.

— Lucrează ?

— Omu' meu ? Da. E mecanic la moară.

— Ți dă leafa ?

— Toată.

— Și de ce nu vă căsătoriți ?

— Dacă nu-mi e simpatic !...

La cîntă, toți ai casei primesc cite-un pahar mare cu vin roșu. Eu sînt sărit. Trufășița susține că pot să dorm foarte bine bind doar apă din Dunăre. Inima ei ăluoasă !

Ca să nu-i dau prilejul de-a-mi răsuși săgeata-n carne, îmi patrivesc coatele pe masă și bărbila pumni și privesc cu destulă nepăsare fluturii ce prind chip pe buza paharului. Iar cînd bunicul Tanislav iese pe verandă să-și fumeze pipa, plec după el.

— Ninge, rostește bunicul Tanislav, simțindu-mă alături.

— Altfel se spune.

— Ei, cum altfel ?

— Cade rouă pentru sînii, așa se spune.

El ride mărunt și slobozește trimba de fum. Trag o șuviță pe nări. De ce-o fi lesinat Zinca ? Tutunul ăsta olandez miroase-al diavolului de plăcut.

Mama ca patrie

Plînsul ideea copilul faptele mele Lumină sint de griu de gutui... Mama, tu în noian de amurguri Mai pură, mai femeie rămiu...

Copiii patriei

Patria, numai patria aude vîetile pierduților în războaie pe apă, în cer și pe pămînt

Fruntea celor rămași ca muțenia pîndeste glorioasele resturi ale regimentelor din veac tremurător sub cerul ca o pace de vară

Punte din privire face poetul acestor orbi așteptînd răbdători pe fiul pe fratele pe tatăl cel dus dar ei aud numai fascinantul plîns de mătășă al mării

Vintul îi cheamă ca o șoapță în stingere

Corabie ca pleoapă de amiază, patria vede aude și luptă, Spume negre îi tencuie prova cînd timpul peste cheiuri nechează

teohar mihadaș

Elegie

Tot zăbevind la vaduri cu-ntunecate vâmi, înfășurat în vîntul ce-mi ține de vestmînte, După umită fața peste țărîni să-mi lîngin, precum un cîntec, aducerea-ți aminte.

Năluca-ăcelui cîntec năluca ta e oare ? Ochii-nstălearea toată în lacrimi o cuprînd. Trupul — în rîni de ceară — însuși cerul fiind, Împior străina clipă asupra-mi să coboară.

Vraja albă

O, puritate a deșertăciunilor, Simfonice-n muțenie zăpezi l' Suride-acuma chipul tuturor Ființelor, de sub pămînt, cit vezi.

Psalmodiați-mi pină-n infinit, Cu albe voci pe-albastre portative, Înnul înalt, adînc, de negrîit Peste îluminatele din mină porți Ninive.

Peste mîmia noastră, cei cuprînși Acolo-n cea mai albă cantopire, Sub voi acuma înviați și ninși : Unul în doi și-n dincolo de fire.

Cintec pentru Lenor

Trecut-au ca umbrele anii, Lenor, De două-ori-trei-zeci-și-două de ori... Trecut-au și-mi vine acuma un dor Să scriu, ca atunci... un poem cu ninsori.

Ninsori caste, veste-n pustii-albastre, Ca alba-ți stîhie Liturghie mic...

O albă oștire Umblînd în neștire Sub cer...

Ninsori-clăi, Peste Himalăi, Ori ca-n ochii tăi Fum de collii, Cu melancolie, Cînd din ei adii.

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Și cu nori — oștiri Duse-n amintiri... Umblînd în neștire — n zări din peste fire... Peste fruntea mea-n pustie și ea, Și-abruptă, Lenor, Și nendurător Înghetată-anume În cealaltă lume De zăpezi cuprînsă. Peste tine ninsă

Ștefan

Fulgeră și-astăzi ochii tăi în cele Patru răstimpuri, — ca la ceas oprit. De la apus, la sud, nord, răsarit, Numele tău — nimb neamului, de stele.

Pisc-adăpost de vulturi fruntea ta. Inima — vîfor alb spîe ărmuri, alte, Și roșu tunet peste Foruri-Nalte, Iar peste Albe-Văi albă manta

De suflete-mbrăcate-n oseminte. Ocol-Bermudă fie Putna-n vezi, Păzită de genuni și piscuri reci : Viu și peren chivot aducerii-aminte.

Ochii

Din ce ocul lăcaș de rugă și Ocnite lui... privesc spre mine ochii ? Runică vetre-n cearcan de leși,

Inele saturnale, denii sau Nimburi tremurătoare de cenușă... Amiezi într-o osindă să mă lau.

Ideal

Lumina astrului care s-a stins De mult, verbul os vrea să-mi fie. Sărut pe fata ta, ca și cum nins, Răzbuunăoare,-n negrul ceas, stafie.

Săgetătoare soaptă, din oboi Rostită și din depărtată foarte Genune, ajungînd pînă la noi Ca să ne curățească pentru moarte.

Cearcăn adînc aducerii-aminte Și, în surdina, lied, tot despre ea... Regrete pentru puneri înalnte, Înalt în nopți, soplit, cîntec de nea.

ioanid romanescu

Școala de poezie

...și doar învăț Dom' Profesor și doar Vă iubesc Doamnă Profesoară dar poezia nu vrea să asculte vin cuvintele-n haită lăbărtează ideea oricit șterg nu-mi ajunge hirtia lecția de astăzi am scris-o pe zid și nici n-am terminat-o cred că Simonide încă amină să spună ce-nseamnă divinitatea pentru că fiind poet are-n el demonul

eu recunosc fereastra însă de faptul că figurez pe lista celor care au lipsit de la demonstrație nu sînt vinovat întrebăți-l pe Homer șeful clasei cum steagul echipei noastre olimpice l-a mototolit Edgar Poe pentru că alctăieri noapte nu a avut cu ce să se-velească îmi spuneți să vin cu părinți sau tutori cum să-i aduc Eminescu la spital Verlaine beat-clește rctăli-n revoluție surorile Bronte in vis

Lermontov după glonte Browning după nevastă Gautier prin mine Musset jacă săh Puskin duetază Shelley la scîldat Byron la război von Kleist cu logodnica Chénier spre ghilintină Vico la academie Quevedo în dizgrație Shakespeare la pescuit Góngora după-mprumuturi Malherbe la curtea Villon la pușcărie Petrarca la biserica Dante în exil Brunetto Latini culege folclor

scuzați am un lapsus dar măi incolo arborele nostru genealogic nici împărtul August nu-l știe prea bine de vreme ce pe Ovidiu l-a trimis la stuf iar pe Vergiliu îl protejează

eu alt am făcut am spart fereastra să intre muza mea cu pîntecul la gură să-mi nască poemul de ce s-o las pe drumuri nu-i Fecioara Maria dar nici Maria regimentului

mă doare cotul de scris lecția pe pîntecul la gură să-mi nască poemul de ce s-o las pe drumuri nu-i Fecioara Maria dar

«Luceafărul» pe plaiurile Luceafărului

La Eminescu

Un miracol, un ciudat accident cosmic, o fericită întâmplare au făcut ca pe un petec din pământul României, la jumătatea de drum între Iași și Iași, să se nască, alături de M. Eminescu, și St. Lucian. Cinci coloane pe care se sprijină templul culturii române, parca ilustrează ideea că dimensiunea spirituală a unui popor nu depinde în nici un fel de dimensiunea sa geografică. Există, cred, în acest sens, un glob al spiritului, al culturii, altfel împărțit decât globul pământesc, cu mai multe continente, arhipelaguri și insule decât cele învățate în școală. Dar, deși recunoaștem acest lucru, murea noastră rămâne mereu aceeași, oricât de ne reîntorcem pe meleagurile botoșanene.

Firește, primul drum al nostru a fost, și de data asta, la Ipotești, loc de pelerinaj pentru mine și nicidecum simplu obiectiv turistic, zălătorie mereu umplută de unii și alții, deșteptate deasupra viilor și dealurilor fantasma eminescane. „Fiind băteu păduri cutreeram...”, îmi vine în minte călcând pe poteca dinspre lac și mă cutremur numai la gândul că pasul răci ar putea cădea și numai o urmă a poetului care a străbătut-o.

„Lacul codrilor albastru...”, restaurat (da, acesta este cuvântul potrivit) în ultimii ani cu o grijă a detaliului ieșită din comun, nu este mare, pare doar un bănuț de argint desprins din salba unei zâne blonde pe care, cu cartea pe genunchi, o visa băiețelul căminarului pe insuli, între nuferi galbeni.

Din locul său de reculegere, pe un drumec ce taie pădurea, ajung la Agathon, un sat cuprins, înconjurat de dealuri, dominat de mănăstirea a cărei statură a fost o mătușă a poetului. Aici, în ultimii ani a apărut o tabără de pictură, adăpostită în căsuțe țărănești răspândite într-o livadă, nu prea departe de o altă tabără a copilor. Pictorii și copiii, ce poate fi mai frumos și mai semnificativ acolo unde s-a născut îngegerul culorilor, St. Lucian. Tablă pictorială este acum închisă, dar în urma lor, în urma lui Constantin Piliuță, Benone Suvăllă, Luminița Tudor, Ion Gânju și a altor frați intru culoare au rămas tablourile lor, tablourile care intră astfel în patrimoniul mereu reînnoit al Ipoteștilor.

Nu întâmplător, deci, unit se găsește la un memorial Eminescu la Ipotești, memorial care să cuprindă, pe lângă casa căminarului, și un muzeu care să strângă în sălile sale fotocopiile manuscriselor, fotografiile și obiectele personale, dar și picturile, sculpturile, gravurile și graficele inspirate de viața și opera poetului. Un gând frumos, care stăruie în noi de-a lungul tuturor drumurilor care vin și pleacă din Ipotești, ca niște raze blinde răspândite de chipul lui Eminescu, pretutindeni.

Julian Neacșu

Deasupra mărilor

Un drum din Botoșani spre Ipotești lui Eminescu, într-o superbă dimineață, cu lumină blândă filtrată de frunzișul copacilor, este, mai cu seamă pentru cel care-l face pentru prima dată, în viață, un moment fulburător, de neuitat, rezonând puternic în adâncul simțirii noastre. „Aici s-a născut Eminescu” — îți spui, și convenționala propoziție capătă, deodată, în casa de la Ipotești, semnificația unei revelații. Ca și cum ai descoperi, pe neașteptate, frumusețea nebănuțată a unor locuri pe lângă care treceai zilnic, aproape fără să le observi. Ele se aflau acolo, dar pentru tine, nu erau. Până într-o zi când... „Aici s-a născut Eminescu” îți spui și mina se întinde, nu știi de ce, să mîngieie căsuțele copacilor care au strălucit copilăria poetului, capul se înclină la mormintele părinților din cimitirul de lângă casă, iar gândul, cuprins „de acei farmec sfînt”, îngîndă: „Măi suna-vei dulce corn pentru mine vreedată?” Și apoi, păstrînd pe rețină, nu știi de ce, imaginea chitanțel, oflădată într-o vitrină a Muzeului, eliberată lui Chibici. Bunul Chibici, pentru bini plăcii pentru placa de bronz de pe mormintul poetului, te așezi pe malul lacului lui Eminescu, reamenajat prin eforturile unor oameni de bine, cu dor de Eminescu, și privești luciul apei, și murmuri: „Lacul codrilor, albastru / Nuferi galbeni îl încarcă”.

La el acasă, Eminescu ne programează gândurile, ne face mai sfincic față de cuvinte, ne adună înăuntrul nostru și ne redă nouă înșine mai buni.

Apoi, noaptea tirziu, la Botoșani, în fostul parcur Vărnac, aici Mihăescu, pe al cărui alee s-a plimbat poetul, în haine albe, bolnav, și genial, bolnav de geniu, își place să spui, ridic privirea către bolta cerească, acum fără stele, și spui: „Stele-n cer / Deasupra mărilor / Ard depărtările / Pînă ce pier”. Și deodată, stele-n cer...
Te întorci acasă, acasă la tine, și bătețelul tău te întreabă: „Al fost la Eminescu?” Dai din cap afirmativ. „Spune-mi cu vorbe” insistă scolarul din clasa întâi. „Am fost”, îi răspunzi. „Cum era Eminescu?” „Frumos” — îi răspunzi. Și nu mai știi ce să adaugi.

Valentin F. Mihăescu

Autenticitate

Oare un creator, un scriitor de plădă, mai știe el să trăiască autentic așa cum trăiau tatăl, bunicul și străbunicul lui? Oare obiceiul devinut normă asumată de existență, de-a scormoni neobosit cu tălșul privirii în toate mruntaiele vieții sale și ale celor din jurul său, în scopul perpetuu de-a extrage materia primă a prelucrii literare ulterioare, nu-l îndepărtăază de viață? Oare nu-l urea mult cu această habitudine se exercită aproape în permanență, de cele mai multe ori fără a fi urmărită neapărat de utilizarea literară cu mult mai aleatorie și mai capricioasă decât depozitarea materialului de prelucrat? În ce măsură un scriitor care creează eroi, destine, personaje, adică dintre cei fericiti cu materializarea vocației lor literare, mai are el o viață, un destin, o biografie a sa personală, individuală, neinterferată cu cele create de el cu mult mai trănice decât imaginea sa? Oare nu este el însuși un personaj, un nou personaj autoconștient, de al cărui destin însă nu poate dispune chiar atât de simplu ca de-al celorlalte? Cîtă autenticitate, cât adevăr se conține în trăirile și acțiunile sale aștia vreme cit, în permanență, ele sînt observate doctoral de un alter ego autoscenic și cine știe, poate rezilor al filmului trăit? Mai este deci scriitorul om ca toți oamenii, e mai mult sau mai puțin de-alt? Oare cel ce-a fost cîndva, măcar o dată în viața lui scriitor, mai poate fi nescriitor, om ca toți oamenii, fără a fi urmărit tiracic de acel alter ego obiectiv ce observă totul înăuntrul și în afara sa, adunînd mereu materie primă pentru scris ca și cum ar aduna materii viții existente și-ar loca-o mărunț amestecînd-o cu vorbe, lumirid aopî acest amestec în recluziunea unor coperti? Oare nu rămîne existența sa astfel utilizată, din ce în ce mai săracă, mai vidă? Fără numai decât, aidoma pitrii frămîntate cu lacrimi de mamă, pe care mîncînd-o Făt-Frumos, ea crește mereu la loc, întreagă ca la început.

Lucia Olaru Nenati

Nu cu mult timp în urmă, un grup de scriitori, redactori și colaboratori ai revistei noastre a participat, în cadrul Zilelor culturii botoșanene, la mai multe întâlniri cu cititorii, manifestări menite să apropie și mai mult revista de plaiurile natale ale Luceafărului poeziei românești. Întîlnirile cu cititorii revistei din comuna Salita, Verona, și Trusești, cit și cele din Ipotești și din Botoșani, s-au bucurat de un succes deosebit, confirmîndu-ne că această călătorie literar-artistică s-a înscris, la a doua ediție, firesc, în ansamblul manifestărilor culturale botoșanene intrate deja în tradiție.

Oaspeții au fost primii de tovarășul Lazăr Baciu, secretar cu problemele de propagandă al Comitetului Județean al P.C.R., fiindu-le prezentate cu acest prilej principalele realizări economice-sociale ale județului, ca și perspectivele dezvoltării satelor și orașelor botoșanene.

Muzeul memorial M. Eminescu - Ipotești

Monumentul Ștefan Luchian

Măștile omului

a-ți acoperi fața cu o mască, a-ți masca gândurile, a distimula, a-ți purta masca și a te demasca, masca de zi și masca de seară, cu și fără machiaj; o formă de a te izgoni din tine într-o lume falsă, dar tangență cu trăsăturile de caracter care provocă demersul.

Cum în acest sens se regizează zecile de măști de carton, de piele și de stofă ale lui Gheorghe Tușu din Suliața botoșanilor, țaran litru, la chip luminat, înspicat și colorat în grai, cumpănit în judecată, om la șaptezeci de ani. O fanterie debordantă în așteptul său. Măștile sînt o sală de spectacol; cele pieștice, cu vîște de păr roșu și obraz uscat, patat, priviri crucite privind peste înalțimea omului, cu buzele strîmbe numărînd bancnotele, sugerează hotăr și înșelătorie; masca întoarsă pe jumătate, o-un ochi în față, altul în spate și urechea ciuită, explică lașitatea, omul-bird; tipul cu gura căscată melînd, melînd calomni și cu degetul tragîndu-se de față, ne prezintă chipul demagogului, al calomniatorului. Masca umflată cu aer, grasă, bugeată, somnoroasă, urduroasă la ochi și murdăre pe la gură vizează trîndăvia, lena omului „la mîncare lăz, la lucru bulșe și la somn butuc”; fața prelungă, osoasă, disproporțională, cu fruntea lată de un deget și nasul lung cit o zi de post negru, coroiat, în umbră de tăciune, cu ochi de fiară parșivă ar fi prostul fuful; altă mască ride cu gura la urechi și ne cere „printru spini să umblăm încalțai”, fața îi este luminoasă, iar privirea ne spune că-i învățat să vorbească în dodii, un fel de Păcălă; bețivul are umor, cu gura pe jumătate deschisă, avertizează că se tragește din beție, înainte ca alții să iasă din prostie. Apoi un șir de măști, dedicate prostiei și truției, rădății și minciunii vanității și fătărniciilor; o lume a tipurilor caraglene multiplicată la infinit, fără să semene una cu alta, o însumare a tuturor tarelor omenești trecute printr-o lupă critică și o morală neîntoarsă.

Gheorghe Tușu este un artist superior, un om care-și găndește arta sa și-i caută o finalitate într-un cod moral din perspectiva căruia poate să judece lumea cunoscută de el și să ridice pînămas de defectele omenești într-o nebu-născută paleză de culori.

Defectele sînt scormelie diavolului, par să zică măștile; ca să le învingem trebuie să le scoatem în stradă duminică să ridă obrazul luminii de ele. Atunci, și numai atunci, ne vindicăm de măștile bolii, dar și de boala măștilor.

Autorul, Gheorghe Tușu, este singura mască luminoasă, altruistă, bună. El se dăruie celor din jur, le dăruie privirea lui acică și fascinantul său talent. El este lumea satului moldav, măștile sale o memorie a trecutului, dar și un joc, profund și naiv, ca la Creangă, printru tăcînt și cu accori în prezent. O lume plastică de o ciudată sănătate.

Ion Iuga

Teatrul

O sută cincizeci de ani de existență a unui teatru înseamnă o sută cincizeci de ani de cultură. Dacă există o instituție care definește profunzimea angajării spirituale a vieții unei așezări, care certifică forța gândirii ei artistice, acesta este teatrul. Oricite librării, asociații culturale, case de cultură ar fi înăuntrul unui oraș, măsura finală a îngrîțării culturale o dă teatrul. Ca un certificat de autenticitate.

De la altitudinea a o sută cincizeci de ani de teatru, Botoșanii explică genul spațiului său sînt născător de genii. Pentru că nu mi se pare mult spus, Moldova de nord este mată solitrală a culturii române. Poezia Pictura și Muziica noastră de aici încep și aici se măltă pmă în punctul cel mai înalt. Iar spațiul de unde se ridică este o lavă, o mazămă culturală densă, atlocuprînzătoare, perpelua. Un pîncec substanțial, zămisliitor de genii. Era nefiresc ca Eminescu să se fi născut într-un tînuț fără teatru.

Acum, la o sută cincizeci de ani, teatrul „Mihail Eminescu” din Botoșani, după sușirii și coborîșurii firești, se află într-una din bunele sale perioade. O echipă de actori tineri, foarte tineri chiar, vin să-și împlinescă vocația. Sînt actori de mare promisiune — Ruxandra Bucescu, Dan Puric, Dorin Bandoș și, recent laureata festivalului teatral de la Bacău Maria Roxana Ionescu — care dacă vor fi însoții de rezizori de talent — sperăm să nu li sească — ne îndreptățesc să credem într-o clipă fericită a teatrului. Un prim succes — „Romeo și Julieta la Mizil” de Ranetti, regia Mihail Mălăimare, a și fost comentat ca atare de cronicile de specialitate.

Trecînd prin Verona, în casa unui creator de măști Gh. Tușu, cu scenă instalată în spatele grădini, pentru spectacole în aer liber, am înțeles că e o legătură puternică între Teatrul din Botoșani și scena această improvizată, o legătură mult mai puternică decât similitudinile firești, o legătură ce mă face să înteleg, încă o dată, de ce există o sută cincizeci de ani de Teatru, de ce aici sus, se poate vorți despre un geniu al spațiului sînt născător de genii...

A. Radu

Digul de lînă

Cit de vechi să fie cel mai mare lac al Moldovei, Dracșani? Ce rost a avut, acum sute și sute de ani, facerea lui? Ce domitor sau ce portar al Țării de Sus s-a învoit cu mesterii clarvăzători de au oprit apa Sîmei între dealuri? Închiplut gospodărește, marele lac de la sud de Botoșani are și azi aceleși diguri întărite de lînă, pe care le-au zidit înaintașii, iar pe malurile sale s-au închegat, încă din vechime, așezări bogate, între care Suliața, prin putere și avere, e mai însemnată.

Apa, în frig, are scilpiri de oțel. Valurile lovesc tabla remorcherului, trecînd peste copastie. Malurile departate se văd printre stouiri dese de pescăruși și rate sălbatice. Și e o ceață înghețată, subțire, în care satele par încremenite. Iarna arde petecile de pădure cu flacăra încheată, răscolită de vînt, cite o pală rusie cutreleră lacul, luzia perfectă se risipește de-abia cînd frunza uscată se izbește, zăngănînd, de apă. Barcazele negre s-au strîns în jurul năvodului. Cormoranii și cufundaclii flămînzîți fulgeră pe sub apă, apucînd peștiișori ameții, albi scapăți din plase. Lisetele fur în sturzi, greoaie. E o lume pe care o știi, o recunoști, dar nu pot să așez în Moldova.

În cabina friguroasă — cutter bătrîn, cu incheieturile rugînite — tăifăsuiesc cu sulienți. Primarul Gheorghe Vărnăreanu, Gheorghe Popescu, secretar cu propagandă, Tudor Trandafir, șeful fermei piscicole, Alexandru Dărăbăneanu, mecanicul remorcherului, întorc pe toate părțile problema poluării. Lacul a fost afectat în mai multe rînduri, ani la rînd, a murit peste mult. Ascult, zgribulit, prîvind cum stropii se scurg pe parbriz ca o gheață încă moale, păstoasă. În bărcile mari, crapi bătrîni se tăvălesc, făcînd să bubue lemnu cîtrănt. Unde sînt?

Și prîvind malurile înalte, digurile acelea întesate de lînă, înteleg că sînt într-o zidire ploasă a vechimii, o zidire aidoma unei mănăștii din alt veac, făcută nu din clapei, ci evurilor vîltoare. Că apa aceea, și tot ce a născut ea, sate, pescari-țărani, zidurile ei de lut și lînă, pești și păsări, sînt un gînd al unui om luminat. Că sînt într-o Cîltorie.

Radu Anton Roman

Cîntec

O femeie singură susină-n trompetă, brîuț și-arama ofînd par un ram, bărbății așteaptă o clipă secretă cînd gutui mari de sunete vor cădea

lîngă
geam.

Dar numai unu-ndrăcîi-va-ntr-o zi să-i bată-n usă și-nceț să-i întindă palma în care gutulia va fi numai un țipăt sfios cit o ghîndă.

Sens

Pe drumuri care taie bazaza să mergi tăcut cu praful copt infășurîndu-te de glezna celui ce-a obosit la opt.

Să vii cu el din depărtare, nu să le duci cu cei ce fug să moaie soarele în sare și să-i întindă din belșug.

Tu să te-ntorci cu cel ce vine prea sfîșiat de călători, să stăi cu mîinerea de albine pe rînil-ei ca-n niște gări,

acolo să-ți aștepți și sensul la versurile ce le sperii cu cel întors din universul celui azi trecut în ieri.

Scurt metraj de toamnă

Cărutele de frunze și cai de frunze reci și ciini de frunze albe și puști de crengi albastre și vinători în mantii de frunze pe poteci și un regizor palid „lucind vederii noustro”.

Și ce divină vulpea tirîș se-ascunde-ncet ca eschimosul care-ntr-un film ținea o morsă, poetu-și uită rolul și-și rupe-un epolet și-mpiedicată de-o rază se-alege o-entorsă.

Se refilmază-o vreme ce-a fost și va mai fi și actor reflectoare de frunze aurite și ce actor mistrețul rînit în plînă și cu lacrima întorsă spre schiza din copite.

Dumitru Țiganuic

Urmă de licorn pe zăpadă

Scriu și mă risipesc, ca omul mergînd cu tot cu ocolîșuri într-o singură direcție — fum lasă coșurile caselor peste zăpadă în cer, mina mea pe hirtie urmă de licorn pe zăpadă, nevăzut, neauzit, și vii vise abia de are timp să doarmă, ducînd duminicatul la gură, ca o lebădă străină de apele ei mută rămîne și se tîmăduiește abia cînd din nou pune în mișcare singele unei idei, mersul guraliv al unei păpuși, scripștii neunși ai lirismului, — scriu și mă risipesc, poesia mă reclădește, turp singur, apăs singură, lebădă singură, urmă de licorn pe zăpadă.

Nu-i în zadar

În bibliotecă poetul făurește un timp al său, strecurînd printre filigrane sintactice esenționale din viața sa uit de a nimănui, spre a sustrage atenția folosește hiperbatul, oximoronul, o falsă retorică, în spatele cuvintelor mustind o realitate dorită numai de cei ce știu că nimic nu-i în zadar, că „roua e sudoarea privighetorilor ce-au ostenit toată noaptea cîntînd”.

Gellu Dorian

Noapți albe

În fiecare noapte îmi dă ocol un vînt cu scriștii de porți și miresme de griu, tresar cînd tramvaiul de noapte își scriștie poarta pe sîrme (Te-ai cocoțat la etajul tău — îmi spunea răchita — ca pe niște picioroaie, cum să mă umbli descult prin diminețile mele înrouate?), pașii rarilor tractori bocănesc în ferestre ca niște bastune de orbi și cine știe în zori de întotdeauna în zori aud cum urcă pe scări și nu mai ajunge la mine lusea bătrînească a satului meu.

Vecinul

Între el și mine curge un zid, fumegă trei ani de război și totuși îl simt aproape — mîncînd, doarme, ascultă știrile, zornăie felurite lucruri prin casă.

Între el și mine pulsează timpanul unui perete subțire, camera lui nu are ferestre, pe sub ușă nu răzbată nici un clin de lumină.

Cînd adoarme o buburuză

Cartea poeziei Lucia Olaru Nenati, recent apărută la Editura Junimea, „Cînd adoarme o buburuză”, este o carte „frumoașă” alt prin ilustrațiile datorez Danei Schobel-Roman, cit și prin narativațiile ei atrăgătoare, icl-cole presărate cu descințec, cîntecule și poezioare. Personajele care fac accesă carte sînt o fetiță zgîboie, Antonia, și o mîmică năstrucnică, oricînd gata să inventeze o poveste pentru ca fetița să adoarmă și să viseze frumos. „De-ce”-urile Antoniei sînt prețete pentru ca mîmică să înceapă a-și construi povestirea, în care fetița se implică cu comentarii, adăugiri și pretenții, astfel încît pînă la urmă povestirea este opera lor comună. Textele sînt foarte interesante nu atât prin prospețimea invenției (care există în limitele gradului de stereotipie a basmului), cit prin noștele prelucrate, pline de naivități strălucitoare, care te plasează într-un registru al sincerității, la granița dintre basm și realitate, unde tăcut este comparat cu Tarzan iar con-

Între el și mine fumegă trei ani de tranșee, eu sint aici, el acolo; își sprijină pașii, lumina, visele în periscopul toașului alb la capătul căruia îi suride multicolor tineretea sa interbelică.

Emil Iordache

Un motto

„Mă împărtășesc cu pînînt — și-n testament voi scrie asta ca să sfîntii și voi locurile și datina”.

Constantin Dracșin

Colind

in satele române curge neaua lumină-n fluturi pogorîți din cer colindă pe coline leri-i ler isi află fiecare logosteaua încoronat cu dorurile țării pîmîntul viu așteptă să mă-nlumine să dea un semn din zborul care vine pentru-a gasi nemargina-n-treabării a exista începe cu zăpada a exista începe cu un sat coboară-n noi acel ce s-a-ntrabat mereu ca să-și găsească-n sine prada și leri-i ler și dalbe flori adastă pe plînsul erner care va vie cu un flor din dragostea această infășurată-n satele române ninsorea luctoare trece-n veac susul ei prin fulgii care tac și patria e tot ce ne rămîne

Ion Linescu

Sulița

Apusul pe lac. E lac în această minune numai pentru galbena alcătuire a pletelor ei O femeie luminid printre sălci as putea roști gresînd față de perfecțiunea clipei, Dumnezeiasca și pîlpire Dar și din gresala această s-ar putea ivi o schimbare Pînă și din această rece, umiltoare îngăduință s-ar putea începe a altfel de viață mai bună și mai curată Deci cine cutează să privească nordica inchipuire? Cine cutează să rămînă singur în cea mai cumplită umilînță rostirea acestui apus pe sub sălci?

Pastel la Mileanca

Îmi trag peste ochi toamna pădurii Un copil odîndu-se în raliul negru al mișcarei plapumel Intorcîndu-se în pînceful maicii sale Într-un univers în care numai două inimi mai bat Mica lui inimă Peste care se aude asuzitur și fierbinte, inima maicii Beataudine, toamna pădurii Se ascultă bătaia inimii ei fără seamăn.

Vasile Băietu

Acolo de unde vin culorile

Acolo de unde vin culorile, cerul trebuie să aibă lacrimi de albastru iar cîmpul, verde fluid de smarald, Acolo de unde vin culorile, rîul trebuie să aibă unde de argint, iar marea, transparenta gîndurilor voga. Acolo de unde vin culorile, macii trebuie să fie ca focul sacru iar crîni, Crîni să fie ca albul immaculat al zborului. De acolo unde vin culorile, curcubeul e spectru de lumini adunate din miliardele de conțelații iar soarele, soarele veghează asupra nașterii culorilor.

Violeta Macovel

Desen de Constantin Dracșin

POST RESTANU

Există o zicală atât de înțeleaptă în banalitatea ei, încât ne uimim ori de câte ori o auzim, și de o simțim în zilele noastre mai ales în zilele de sărbătoare, zile învelite în poezia și atirane în Pomul Vieții de pe calele din Apuseni. Iată-o: „Cele bune să se adune, cele rele să se spele”. Nu vom sta s-o scumim, explicând-o în toate felurile, fiindcă s-o înțelegă cunzi vrea, ba chiar și cu umor. În ceea ce ne privește însă, ținem seama de ea la orice sfârșit și început de an, cind o parte din corespondența noastră la drumul folclor al recitarii hirtiei scrise în rîmle necrășate, pe care alții sau poate aceiași corespondenți ai noștri își vor așterne gândurile cu mai talent sau, de ce nu? cu mai multă vînsă de a se citi în paginile revistei. Sincer vorbind, nouă ne pare rău chiar și după aceste corăbioare de hirtie care se duc în aer, și mai rău, căci ne bucurăm deloc cind, nemiavînd înțotro, ne lipsim de ele din sertare și dulapuri. De ce? Pentru că înțelegem că, exceptînd cazurile clinice, toți cei care ne-au scris au făcut-o cu cea mai bună intenție. Numai că în artă, în literatură, intenția nu mai conștiează de altă parte. Ea trebuie dublată cu talent, prin talent noi înțelegem și cultura, seriozitatea, tenacitatea celor care vor să fie scriitori.

Deci, poate spre dezamăgirea unora care conștiează această rubrică obișnuită ca un „esed”, noi nu simțim și noi avem cum să fim călăii nimanui. Nici divinități nu simțim, înșăși în slava cerului, de unde să împărțim daruri, și nici regina Angliei ca să facem cavalerii din oameni de rind. Iar dacă uneori ironiile noastre mai supără pe cine unu sau altu, am vrea să amintim că scrisul este în primul rînd un act public, de curaj civic și nu de teamă ferită în anonim. Sigur că admitem excepțiile, dar nu am dori să facem din excepții regula și vice-versa. De aici, numai de aici, apare decizia noastră de a cunoaște cit de cit, fie și prin citirea cifre și litere scurte, biografice, pentru că una e să-l scrii unul elev să mai trimează și alta unul centenar, nu? Una e ca să-l treci timpul scriind ce-ți trece prin cap, ca o „distracție superioară” și alta să scrii, cu mintea, dar și cu sufletul în tot ceea ce scrii.

„Cele bune (din 1988) să se adune, cele rele (tot din 1988) să se spele”. Cu alte cuvinte, nu să facem o pace de circumstanță între noi, ci să adunăm și să străduim să scriem și să facem bine până acum. Mult sau puțin, asta este! Nici d-voastră, dar nici noi nu avem încotro, oameni simtem.

B.M. Iasi. Am primit și am ascultat cu plăcere „Vocea”. Ideea este cit de se poate de interesantă, iar alternarea planurilor pe un spațiu atât de mic, impresionant. Și totuși, îl lipsește ceva. Poate o altă voce. Așteptăm.

CONSTANTIN GHEORGHE NAIDIN, Deva. „Lucrarea de mai mare înțelegere” pe care nu îndrăznim să o dăm (s.n.) să-l spunem roman și din care ne-a trimis „O zi”, are, credem, și caracter autobiografic. Ceea ce ne intriga, dar nu ne descumpănește, este că scrieți la persoana I feminin I. Ori, totuși, sunteți o „feminină”, cum scria un poet, ori nu știți că una din probele cele mai serioase pusă în fața unui prozator este să creeze un personaj feminin viabil (Ana Karenina, de exemplu, nu?). Și mai scrieți: „Am să revin și să aliez spațiu rezervat producției din cenzurările literare din țară. Aici își au locu toți cei care merită să fie tipăriți, fie tineri, fie bătrini. Nu vedem însă de ce să numim poezia, de exemplu, tină, ori bătrînă (scrie de tineri... mai merge), deci să compartimentăm paginile revistei pe criterii biologice. Eminescu, în acest caz, unde ar trebui publicat? Nu este dinșul cel mai tînăr și în același timp cel mai bătrîn (în sensul intelectual) pot ro-mân? Ideal ar fi, deci să se rezerve spațiu numai pentru ceea ce este cu adevărat valoros. Ideal.

ANCA BRATU, București. „...În plic este și fotografia mea recentă (n.n. de buletin), dar nu ar fi mai bine să nu ne grăbim cu publicarea? Iată o părere care mi-a impus respect. Într-o altă „ah și of”, că nu răspundem, că nu publicăm, că nu și nu, iată și excepția! Iar ca totul să fie... total, trebuie să vă recunoaștem talentul și în acest „text scris înaintea celor de data trecută, pe care îl-am trimis în coșul de poștă și jumătate și lui Ge. Dumitrescu, la „Flacăra”. Observația este necrutătoare, stilul concis, nervos. Dar de ce să scriem atita despre pensatori? Se constată în ultima vreme o preocupare exagerată a scriitorilor, profesioniștii sau amatori, pentru bătrîn. Să fie bătrînă peșea peșea în literatură și în artă și literatură? Nu credem. Deci... (revenții, cum scrieți la urmă, noi nu ne grăbim, așteptăm să vă grăbiți dvs.

CICU TUDOR, Berea, Buzău. „...și printr-un abonament la revista dv., comentînd și citindu-le și puținilor colegi din birou, rubricile și articolele ce mi se par mai aproape de inima mea, am reușit repede să mi-l fac prieten, deși nu simt de pe aceste meleaguri...”. Desigur, ne bucurăm că v-ați făcut prieten din colegii dv. prin intermediul revistei noastre și de recomandăm și altora, aflați în aceeași situație, să se aboneze. Despre „Un tren minit speranță” nici o speranță. De ce? Iată: „Un tînăr, Andrei, a iubit în copilărie o fetiță, Mariana, pe care o răgăsește, adultă, vinzătoare, într-un ton de încălțăminte. O pierde iar, aflat într-un tren l se pare că o vede într-o gară, nu era, pierde și trenul, în tren era... Andreea care mergea la mare, o va căuta...”. Nu negăm că nu vi s-ar fi întimplat cu adevărat chiar dv., dar „fotograf” viața este cel mai mare autor de melodrame, dar melodramele din viață sînt imposibile de trecut în literatură. De ce nu scrieți despre fabrica de cărămizi, unde lucrați, și despre colegii dv.? Sau de ce nu vă opriți la poezie?

DANIELA CIENCIU, Hurezani, Gorj. N-am spus că l-ați paștea pe excelentul prozator Aurel Antonie (care tace, tace, tace și nu ne trimite nimic), ci că ați face parte, împreună, din aceeași familie de prozatori care lucrează cu toată leasă feluri mijloace. Ceea ce nu este deloc rău. Și de altfel recunoașteți singura că nu e... „E adevărat că mie îmi plac prozele lui Aurel Antonie. Dar tot atât de mult îi plac și dumneavoastră. Dar pentru că Aurel Antonie nu ne-a trimis nimic, nu-l putem publica. În schimb, pe dv., care nu vreți decât „să trec prin viața lui și să-l scrieră”, sperăm să vă publicăm cu „USA”, o parabolă excelentă. Ne lipsește însă datele și fotografia, așa că...

P.S. Tutozor celor care ne-au scris, urîndu-ne „La mulți ani”, dar și celor care au avut numai de gînd s-o face, mulțumim foarte.

CUMPĂNĂ Așchii
I. Lumina vede, întinerul e orb.
II. După ce-am uitat o idee, l-am strigat: tu ești singura mea iubire.
III. Cînd vechii indieni sanscriți vorbeau despre teatralitatea lucrurilor, aveau intuiția relativității.
IV. Toate ipotezele sînt poetice.
V. „Naturii îi place să se ascundă”, societății — să se evidențieze.
VI. Scrișori de pe o planetă vecină. „Dacă vei vedea în capitolul măcar un anmăi, semm că autorul este un inițiat; noi știm că, oricît ar fi de profundă, psihologia finții umane nu poate egala, din punct de vedere artistic, galopul unui cal, boștorul speriat al unui țepure, urletul unui lup săltător de peisaj răgătuț printră sciele și măgarului cu mersul tînt. Dacă o carte de proză conține zece capitole și numai unul dintre ele nu tratează despre o vîete, fie ea zburătoare, înnotătoare sau tîrtoare, vom avea motive să ne îndolm de excelența ei”.

George Alboiu

DESCHIDERI

Urmare din pag. 1
promițător al seriei de vieți pe care marelă scriitor a merită. Prima dintre ele a și fost scrisă de Adrian Dinu Rachieru care, în seria **„Urmelile lui...”**, trasează o biografie completă a lui **Rebreanu**, folosind și probe deosebite de Nicolae Gheranu, documentația în circulația curentă. Este o biografie-breviar aptă să dea seama de dimensiunea vieții prozatorului, gest pregătitor și el al marii construcții care poate fi mare reper al literaturii române, **Ion Heliade Rădulescu**, a fost pînă de curînd și scriitorul fără o încercare monografică demnă de marea sa valoare și reputație. După contribuții pretioase dar parțiale asupra scriitorului, monografia pe care Mircea Angheltescu i-o închină lui Ion Heliade Rădulescu vine să umple un gol de multă vreme resimțit. Protecția personalitate a scriitorului, în același timp om de afaceri și om politic, este cercetată pe toate laturile manifestărilor ei, fără a uita vîntul principal al preocupărilor sale care rămîn cele de ordin cultural și literar. Putem zice că Ion Heliade Rădulescu și-a găsit în sfîrșit o monografie fidelă personalității acestuia, vizibil dubitativă acolo unde informația actuală lasă loc semnelor de întrebare, dar dincolo de toate acestea o carte de referință demnă de acest epitet. O altă monografie așteptată era aceea despre Mihail Sebastian tratat pînă acum în studii de mici proporții. Dorina Grăsoiu este aceea care încearcă un contur biografic și o definiție pentru o curioasă literatură atât de absurd interuptă. Mai puțin o biografie, ci o biografie a operii, **Mihail Sebastian sau ironia unui desin** se distinge printr-o bună cunoaștere a diverselor referințe la opera scriitorului, ca și prin insistența asupra formatei formalei epicii. Mai puțin îndatorate cercetării biografice, care trece pe planul dol, tînzind către fixarea fiziologiei operii lor teatrale, sînt cărțile pe care Antoaneta Tănăsescu și Marian Popescu le închină lui Aurel Baranga, D.R. Popescu și Marin Sorescu, în cadrul cărora se tîrzie. Ele tind către o definiție stilistică și către o judecată de valoare și fac parte din altă categorie de scrieri decît monografia pro-

În apărarea Logicii lui Măiorescu

Urmare din pag. a 3-a
Iluzia ar fi identică cu reprezentarea comună, concepție frecventă însă la autorii germani (**„Begriff = allgemeine Vorstellung**), și de introducere, fără o pregătire prealabilă, a termenului „esență”. După care Zoltu conchide: „Astfel, într-una și aceeași pagină vedem: de-nii o definiție incurcată și neaxată; apoi un exemplu care nu este la locul său, și în fine o concluziune trasă din aer”. Zoltu mai critică și **„Apendicele-le**, considerat prea sumar, fără să remarce faptul că Măiorescu menționează aici sursele („descoperite” de Zoltu) care stau la baza lucrării.

Recenzia lui Zoltu este semnalată și combătută în „Convorbiri literare”. Semnarea respectivă a fost atribuită lui Mihail Eminescu. Ea începe cu caracterizarea Logicii lui Măiorescu drept „cea mai bună scriere în această materie care-au apărut vreodată în limba românească”. Ceea ce va rămîne valabil încă mult timp. Se remarcă, de asemenea, faptul că recenzentul face „instituiții” referitoare nu atît la știință, cît la „caracterul autorului”. Este respinsă insinuarea de plagiat, pe motivul că lucrarea lui Mill este citată în **„Apendice”** și faptul că **„Apendicele-le”** ar conține „simple titluri”. „Insinuările” respective sînt considerate apucături nesente din partea recenzentului. Semnalarea aceasta poate să aparțină lui Eminescu, deoarece rezumă punctul de vedere adoptat la începutul articolului cu titlul **„Observații critice”,** semnat „M. Eminescu” din „Curierul de Iași”, apărut la o săptămîna după semnarea.

În **„Observații critice”** Eminescu remarcă republicarea recenziei lui Zoltu în „Presă” și „Telegraful”, ambele susținute de adversarii ai lui Măiorescu, care au făcut gestul nu de dragul argumentelor ad rem ale lui Zoltu, ci ad personam, la adresa lui Măiorescu.

Eminescu observă începutul tendinței la recenzii lui Zoltu, care îl „suspicionază” pe Măiorescu înaintea oricărei remarcă. Apoi trece la discutarea reproșurilor aduse de Zoltu.

Trăinicia dialogului

Urmare din pag. 1
lui Constantin Cruceru, **„Dialog și stil oral în proza românească actuală”** (Editura Măiorescu, București, 1983). Autorul se orientește asupra operei aparținînd unor prozatori reprezentativi pentru literatura contemporană, pe deplin consacrați: Eugen Barbu, Ion Lăncrănjan, Fănuș Neagu, D.R. Popescu, Marin Preda.
Aspectul principal examinat este acela al „oralității” prozei românești, o trăsătură deseori invocată, dar prea puțin analizată. Și, de fapt, cum ar putea fi analizată oralitatea? Intuițiile noastre simple ne spun că ea există sau nu, de obicei dacă identificăm sau nu elementele (cul-tural și stilistic) aparținînd „limbii vorbite”. Iar atunci, ca procedeu de creație, oralitatea devine o simplă chestiune de „reproducere” a unui dat anterior. Iși pune autorul personajele să vorbească la fel ca în comunicarea directă și cursivă un dialog? Dacă da, stilul său este „oral”. Nu procedează așa, atunci stilul său nu este „oral”.
Toatal aceasta este judecată pe care o subminează C. Cruceru în studiul său. Urmărind-o analizele, rămîi uitit cite subtilități se pot ascunde sub modesta de o expresie pe care o prezintă dialogul, un procedeu aparent atît de banal, în realitate — o țesătură complexă de relații care, dezvoltate, conferă semnificații noi chiar unor pasaje devenite celebre și prin frecvența abordării lor critice, cum ar fi de pildă discuția din poiana fierăriei lui Iocan, din „Mormoșești”. Raporturile dintre personaje odată explicitate, repeliile suspendate — completate cu ceea ce sugerează, planurile divergente — integrate dau dialogului de sict caracterul unei narațiuni mai convingătoare decît dacă ar fi fost concepută și alcătuită ca atare de către autor. Și este evident că, într-un caz ca acesta, dialogul se înscrie într-o „strategie” a captării atenției cititorului, elaborată conștient de către autor.
Pe de altă parte, fragmente narative care nu

VII. Cu cit se odihnește mai mult, cercul devine pătrat.
VIII. Vremea cu Timpul s-au înțeles mai bine decît Locul și Spațiul.
IX. Excitația soarelui și inhibiția pămîntului.
X. Nici un obiect nu întrece în afectivitate subiectul care-i aparține.
XI. A trecut un lustru și n-a devenit lustru.
XII. Intre clipă și punct conștiează clipa sau punctul.
XIII. Poezia — cel de al treilea sistem de semnalezare.
XIV. Pictură. Cenușul, negrul, albul — culori aromatische. Celelalte culori sînt cromatische. Pictorul trebuie să vadă și cromatismul culorilor aromatische.
XV. Am ascultat un cîntec și, după aceea, alt cîntec și mi-am dat seama, nu fără gelozie, că scopul lor este să se asculte și să se întrecă între ele. Ele, cîntecule, se ascultă între ele.

George Alboiu

pru-zisă, aparținînd mai mult criticii decît istoriei literare.
Exegezele sistematice, cu aspect de contribuție notătoare aparțin lucrării ca **„Proza oratoriă în literatura română veche de Dan Hoia Mazilu și Opera lui Mihail Sadoveanu de I. Uprîșan**, în prima, autorul ei completează analiza adîncită a literaturii noastre vechi precizînd-o tizonomna și trăsăturile estetice; în cea de a doua, care pleacă de la un autor modern, autorul procedeează la o analiză și la o restituire sistematică a elementelor și direcțiilor principale ale universului sadovenian. **Opera lui Mihail Sadoveanu**, I. este ilustrativă pentru izbînda tăcută a investigației critice, pentru construcția lentă și sigură, așa cum sint majoritatea scrierilor de istorie literară ale anului 1986. Alături de ele se găsesc cărți ca **„Mitologia română. I. de Mihail Coman și Reșăstire”**, **„Continuă de Dumitru Bălăeș”,** carte de investigare atentă a fondului mitic din folclorul românesc.

În afara valorii lor intrinseci, a năzuințelor constructive ele afirmă și tendințe de primă însemnătate pentru dinamica ideilor noastre literare. Prin **„Ion Heliade Rădulescu”** și se propune atît de necesară redescoperire a secolului trecut. Prin Delavrancea, profînzimea ancorării în spațiul național a unuia din scriitorii posteminescieni reprezentativi. Cu încercările monografice privitoare la Liviu Rebreanu, ni se întorpe asupra formatei formalei uneia din cele mai strălucite generații ale literaturii române, după cum prin studierea lui Mihail Sebastian se tine legătura cu mentalitatea modernă care a hrănit și literatura noastră postbelică. După cum examenul analitic aserat care s-a întreprins asupra prozei sadoveniene este un semn de maturitate după fobia interpretărilor de excepție asupra aceleiași opere. Studiul de cele despre mitologia populară, folclor și literatura veche tin trează, cu argumente și perspective noi, atenția la fondul structural al literaturii române. Fără spectacol și foc de artificii, sirul de cărți al criticii și istoriei literare din 1986 se arată deschis către orizonturi fecunde pentru actualitatea noastră literară.

Faptul că **Logica** lui Măiorescu e doar un rezumat al prelegerilor sale este considerat pozitiv de către Eminescu și conform acoperișii următoarelor — acela de a da un manual pentru „cea dintîi învățare a logice”. Este vorba, în alți termeni, de conștiea pe care trebuie s-o aibă un manual. Eminescu dă ca exemplu, pe aceeași linie, manualul lui Mill în contradicție cu invinuerea de plagiat este respinsă, ca și în semnarea din „Convorbiri literare”, pe motivul citării lui Mill în **„Apendice”**.
Invinuerea de contradicție este amplu și abil discutată de Eminescu. Principal, el infirmă contradicția senzualismului — raționalism extinzînd pe sine, respectiv cu ceea ce sustine el pe baza lui Mill și a filosofilor germani, „...d. Măiorescu, observă poetul, poate fi mult și bine în contradicție cu Mill, fără a fi însă în contradicție cu d. Măiorescu din introducere, precum susține recenzentul.”

Mircea Filarian, ce apreciază ca „informată” riposta lui Eminescu, adaugă pe aceeași linie a coincidenței dintre cele două orientări, mai concret, faptul care i-a scăpat lui Eminescu, că „Doctrinile logice ale lui Herbert raționalist și Mill senzualist nu sînt totale opuse, ci, spre surprinderea noastră, vădese asemănări în cadrul și în paralele precedente (Măiorescu — Mill), pînă la coincidența literară.”

Dar Eminescu subliniază și faptul că, independent de contradicția senzualism-raționalism și de faptul că Măiorescu ar fi în contradicție cu doctrina lui Mill, el nu este în contradicție cu sine, respectiv cu ceea ce sustine el pe baza lui Mill și a filosofilor germani, „...d. Măiorescu, observă poetul, poate fi mult și bine în contradicție cu Mill, fără a fi însă în contradicție cu d. Măiorescu din introducere, precum susține recenzentul.”

În legătură cu definiția noțiunii, pentru a ilustra lipsa de gravitate a greșelii semnalată de Zoltu, Eminescu reproduce întregul paragraf pus în discuție, din care reiese într-adevăr că aici este vorba „în cazul cel mai rău de un lapsus calami”. Despre **„Apendice”** sînt rețelate argumentele din semnarea amintită. În rest, considerații despre buna credință a lui Zoltu.

Aspectul obișnuit al dialogului se dovedește ca fiind în esență dialogic, așa cum se poate vedea de pildă din analiza unui fragment din „Îngust și strîngat” al lui Fănuș Neagu.
Constatăm asemenea lucruri ajunși inevitabil la o problemă teoretică: mai „rezistă” astăzi procedeu dialogului în proza literară? Nu cumva este oarecum „depășit”? Diversele tehnici „textualiste” și, respectiv, răsnetul lor în rîndul scrierilor literare, oferă mai curînd un răspuns negativ la prima întrebare. Iar, din răspunsul afirmativ la cea de-a doua, s-ar desprinde și argumentul „deformării” dialogului în text.
Virtuțile comunicative ale dialogului, capacitatea de a captare a cititorului sînt bine cunoscute și nu este locul aici pentru o recapitulare a lor. Important este că situația de martor al unei comunicări directe imaginare de autor, în care este pus receptorul, în cazul desfășurării unei discuții între două sau mai multe personaje, în sînt dramatic sau epic, este o modalitate sigură de „cistigare” a acestuia. Problema rămîne numai dacă autenticitatea dialogului este destul de convingătoare.
Soluția de minimă rezistență pentru această ultimă problemă are și un aspect lingvistic: i parz a fi suficient să se recurgă la ceea ce se numește „oralitate”, în sensul reproducerii particulărilor lexicale, morfologice sau sintactice ale registrului vorbit al limbii, pentru a se obține adeziunea cititorului.
Exact asupra acestui aspect cercetarea lui C. Cruceru aruncă o nouă lumină, scoțînd în evidență faptul că simpla reproducere nu înseamnă creație, iar, la autorii studiați, tocmai aceasta ascunde de fapt un complex de relații situaționale, semantice, narative, care conferă fiecăruia dintre ei originalitate și individualitate.
Pe de altă parte, argumentul fundamental al cărții ar fi că „tradiționalul” dialog, împletit cu „tradiționala” narațiune poate duce și astăzi la generarea textului de autentică valoare artistică.

Cuvînt despre Ion Bănuță

Eu nu-l voi putea considera vreodată pe Ion Bănuță plecat pe apa timpului departe. În ultima lui noapte vorbisem la telefon și ne dădusem întîlnire pentru simblă, 3 ianuarie, la amiază. Avem în-ădevăr să ne întîlnim, în aceea zi și la aceea oră, dar dialogul nostru a fost mult, sub o cupolă rece, în albele ninsori ale unui vast cîmpier.
Privindu-l acolo ca pe o coloană de marmoră tăiată orizontal, ca fruntea lui înaltă care părea că adăpostea încă intensitatea gândirii, spuneam că el a fost un om care a iubit todeauna frumusețea și pe oameni. Intreaga lui viață, emblematică pentru un reprezentant al acestui popor, de la însușirea primă a alfabetului pînă la interpretarea clară a unei capodopere încrîpate — **„Divina Comedie”**, a fost un prinos de frumusețe și de adevăr adresat tuturor oamenilor.

Pentru unecul de la Grivița anilor 1933, se-nea de cultură a fost o stea călăuzitoare, niciodată apusă, niciodată stînsă. Muncetorul, poetul, marele editor, revoluționarul, a considerat todeauna cultura ca un element motor al societății, ca una dintre cele mai dinamice și mai indestructibile forțe ale umanității aflate în mers progresiv. El a considerat profesunea de scriitor încercată de cea mai gravă responsabilitate, fiind conștient de faptul că nu oricare dintre oameni este apt să transmită lumii adevărul și frumusețea. Nu este de ajuns ca fruntea să-ți fi fost atînsă de inefabla aură a talentului, ci este nevoie de o imensă, permanentă încordare, de un aspru travaliu și de o totală dăruire care să pot inscrie pe întregul arc al vieții. Cu atît mai responsabilă este misiunea scriitorului angajat în crearea unei literaturi care nu transmite numai sentimente, nu înzădărește numai frumusețe pură, ci caută să contribuie, alături de celelalte arte, la modelarea sufletului omeneș. Este nevoie, pentru aceasta, de o intensă muncă de cunoaștere a problemelor care nu sînt doar generale umane ca iubirea, viața și moartea, ci și a celorlor înclăinate în realitățile vremii și ale poporului din care face parte. Pe întregul arc al vieții sale, Ion Bănuță a trăit permanent febra căutării pentru a deveni într-adevăr „ecoul sîntor” al oamenilor și al contemporanetății sale. El a considerat că înzădărește, la realitățile inconjurătoare, legendu-se, vechi și noi, și pe moarte de nemuritoarele idei care însuflețesc construcția umanistă, pluridimensională a poporului său.
Scriind acest cuvînt pentru **„Luceafărul”**, consider că nu trebuie să se uite vreodată că nimeni

ca Ion Bănuță, în cei zece ani de orientare a celui mai important editor al țării, n-a încurajat mai mult pe tinerii scriitori, pe debutanți. Am avut multe convorbiri (ca vechi editori și admiratori ai marelui înaintaș Alexandru Rosetti) despre semnificația primei opere. Considerăm că prima operă a unui scriitor îi va sigila întreaga experiență de artă. Această primă operă trebuie să fie nu numai demonstrația clară a talentului ei și expresia unui deplin acord interior, ci esența și structura realității. Să fie transfigurarea existențială a unui prezent care îngăduie orice zbor, care prefigurează dimensiunile viitorului și luminilor. Să însușească experiența de artă cea mai înaintată, deschisă tuturor ideilor înnoitoare, diversității de stiluri și modalități, dar todeauna însuflețită de aspirația spre adevăr și cunoaștere. Prima operă să fie pătrunsă de emoția profundă a debutantului creator de frumusețe, de plenara lui responsabilitate față de magia forță a cuvîntului scris și tipărit.

În poezia lui Ion Bănuță care s-a considerat todeauna un debutant în fața tainei paginei albe, a răsănat un glas cu o vibrație clară, în concordanță cu coralitatea vocilor colective, în care se însușeau setea de dreptate și aspirația spre o eră de libertate deplină. El a încercat, în arta vorbului, reconstituirea emoțională a istoriei, colorînd puternic trecutul dramatic al Patriei, fără reitorism, fără oratorie artificială. Versurile lui au fost închinale fericiții pe acest pămînt, gândiri care zboară, inimii înflăcărare, nemuritoare tinereți. Spiritul său revoluționar i-a indicat rațiunea drept armă, fiind însă un tumultuos, în vîșnică zbatere, lucrătorul permanent, faur al poeziei. Îl plăcea unui poem al lui Giosuê Carducci, **„Concedo**, care poate să fie considerat o artă poetică echivalentă cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a metalului o bate, în cînt, pe nicovăla, transformînd-o în operă de artă. Va făuri scuturi, diademe, coroane, tot atîtea simboluri ale artei și frumuseții. Pentru el însuși va cizela îndelung o singură săgeată de aur pe care o va lansa spre soare, privindu-l ascensiunea în lumină. Această vîete de om este în zbor și acordă echivalență cu a lui Poeți este un muncitor cu muschii de oțel, cu capul mîndru pe gîtul puternic, cu ochiul vesel, cu pieptul gol. Din zori, acest faur muncete în fierăria poeziei: Masa înscandescentă a

O CARTE DESPRE EMINESCU ÎN S.U.A.

NICOLAE DABIJA

R. S. S. MOLDOVENEASCA

Departamentul de limbi române de la Universitatea Ann Arbor...

acei lucru în prefata volumului. Lucian Roșu...

acel lucru. În cazul de față, este de deplin justificat...

Testament

Copiii mei, își toarce steaua firul - cu poezia nu aduni avere...

Și spini, ce văduhuri ară să sîngerăți de ei, în veșnicii...

Miresma să i-o smulgi e foarte greu, nici nu i-o poți căra cu covilul...

Iar dacă-i veți iubi cu adevărat în veci n-o să vi-l poată răpi nime...

Miresma lui scrie pe vint poeme. Dar cînd se înclește-n ram zefirul...

Rugă

Rugă de pasăre, sus peste țară, care se adăhește numai cînd zboară...

Rugă de iarbă abia răsărită și fier cere de pace spre zare...

REVISTA STRĂINĂ

PINA NU DEMULT LITERATURA din Noua Zeelandă...

ANDRE STIL, SCRITOR FRANCEZ de prestigiu internațional...

Practic, în Franța poezia nu are un public, ceea ce este un mare păcat...

„UN SCRITOR POATE FI OM TINAR, dar tînar scriitor niciodată...”...

Clubul Rapid a fost amendat cu o sumă de loc de neglijat pentru comportarea...

Am întrerupt lucrul un minut: a sunat telefonul: un prieten mă invită să vizităm împreună o seră de ghiocei...

Am întrerupt lucrul un minut: a sunat telefonul: un prieten mă invită să vizităm împreună o seră de ghiocei...

Am întrerupt lucrul un minut: a sunat telefonul: un prieten mă invită să vizităm împreună o seră de ghiocei...

Am întrerupt lucrul un minut: a sunat telefonul: un prieten mă invită să vizităm împreună o seră de ghiocei...

Oglindii

De ce, oglindă, fără încetare Persiști? De ce, tu, frate misterios...

Eu nu te văd, te știu; e-nzozilor, Ba chiar vrăjitorie-i să-nrăzmești...

Invocație către Joyce Risipiți în diferite capitale, solitari și mulți...

JORGE LUIS BORGES

care sînt centrul labirintului tău, dar memoria are talismanele sale...

Viața mea întregă Aici încă o dată, buzele memorabile, unis și asemenării voșă...

Am traversat marea. Am cunoscut multe țări: am văzut o femeie și doi sau trei bărbați...

Elegie

O, soartă a lui Borges a navigat pe diferite mări ale lumii sau pe singura și singulara mare...

Am examinat iadograful, enciclopedii, atlasuri, și văzut lucrurile pe care le văd oamnei...

În românește de A. Ionescu

DIALOGUL CULTURILOR

Literatura latino-americană a pierdut în ultimul timp citiva scriitori de primă mărime...

Americilor) Impresionează, prin profunzul său spirit de înțelegere...

Am întrerupt lucrul un minut: a sunat telefonul: un prieten mă invită să vizităm împreună o seră de ghiocei...

SPORT

AMESTECATE

Aflu din sursă sigură că micutul Titl Teacă a fost îndepărtat de conducerea echipei...

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor-șef: Nicolae Dan Frontală, Mihai Ungheanu (redactor-șef adjuncți), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 09. ADMINISTRATIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95. Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCINTEI